

DOMOVINA

MĚSZECSNE NOVINE ZA SZLOVENSZKI NÁROD

II., LĚTO

BUDAPEST, 1921 DECEMBRA 30-TOGA

12. NUMERA (NOV.-DEC.)

Nasa pót.

Od szedem lét mao sze nájvéksi dogotki cslovecsansztva szprávejo pred nasimi ocsámi. V těj lětaj szmo celo csloveco historio prezšivěli. Ka sze v na-prěiděnyi cslovecsansztva od doszta sztó lét mao go-dilo, vsze je znóvics naprěprio. Vsze szmo vidli, vsze szmo szkűszili, vsze szmo varděvali i probali, ka zsitek cslovecsansztva vszvojoi utrobi má.

Tó je mocna sóla bila. Táksa sóla, kakso li zsitek zná drzsati. Dugo dugo lét szmo blájzseno zšivěli, kak děca pri ocsinój hízsi. Od szedem lét mao vsólo hodimo, v nájzmozsněso sólo zsitka. V toj sóli szmo príliko měli táksa dugoványja sze navcsiti, stera bi nász niksá od csloveka goriposztávlena sóla nē mogla navcsiti. I mi bi nē bili tiszti pripravni lűdjě, ki sze nē szamo domá, nego v dalěšnyi tůhinszki országaj tůdi na vsze kraje vőszpoznajo i szvojoi bivoszti fundamentum nájdejo, csi bi nē zarazmili, na kőj nász zsitek vcsi.

Ka je zsitek? Velki módrí nam globoko szégajőcse miszli dájó od nyega. Ali ne glědajmo na té globoke miszli. Glědajmo zsitek tak, kak je. Prószen cslovek na tó miszli, ka zsitek jěšztvino, pitvino, oděvko, abúteo i hram potrebűje. I v tom isztino má. Ali ka dá poszebnomi csloveki príliko i mogőcsnoszt eta, k zsitki potrebna dugoványja szí szpravití? Tó, ka cslovek med doszta drűgimi kszebi glinomi lűdmi zšivě, zsterimi vktűper-pride v cėrkvi, na szěnyi, na dēli, z kěmi szí pogucsáva, miszli vőpremeni, steri szo nyemi na pomőcs i stere on tůdi pomága. Zsitek sze z zativarisávanyem zacšne.

Cslovecsansztvo z doszta vėksi i mēnsi mravlinyekov sztoji. Natúra i hisztoria szte tē mravlinyke pa v nyi bodőcse bivátke razlőcsile, i vszákomi szte szvoje poszezne forme dalé. Kak sze tá razlőcsnoszt szpráva, tó je nájvéksa szkrovnoszt cslovecsaga naprěiděnya, i márho dēlo bi bilo tē nepoznane zroke broditi. Zadovolmo sze ztēm, ka je razlőcsnoszt tů, i mi nēmremo drűgo vcsiniti, kak pred pravícov natűre i historie sze nagniti.

Mi szmo bivoszti, stere szvoj poszeben zsitek, szvojio poszebno formo i natűro, szvoj poszeben karakter májo. Mravlinyek raztoriti je mogőcse, mravlinyek zagraditi je mogőcse, grájko goriposztaviti je lehko, ali mraviě preobnotti je nēmogőcse, ár je csloveki prepovėdano notriszėgnotti v sztoritela djánye.

Lehkosko miszłěcsi lűdjě naj právjio: bojdite etaksi

ali pa táksi, eden národ, sztőjězér lűszta nigdár nede tákse, na kakše je scsějo szprávlati. V jezerolětnoj tiva-rissztvi zšivěcse lűsztvo je povóden, stera száma kopa szebi grabo, po sterioj tecsě.

Zátó mi nikše drűge pőtí nēmamo pred szebom, kak naso poszebno pót, naso lasztivno pót. Li po toj pőtí je nam mogőcse hoditi. Csloveco natűro niscse nēmre vőpremeniti. Cslovecsa natűra de szvoje poszezne pravice naszledűvala, kakstě de sze stoj nadűvavo proti nyěj.

Mi mo po nasoj pőtí sli naprě. Nas poszeben zsitek nász vlecsě. Nasi lűdjě szo nasi lűdjě i vszě drűgi szo od nász odlőcseni. Naj sze godi na szvétí, ka sze scsě. mi szmo mi, i oštáněmo táksi, kaksi szmo. Kí za drűge gucsí, kí sze drűgim majzla, je ftics steri sze v drűgi sereg fticsov mēsa, kakkoli de sze majzlo i kakkoli do ga ovi rárali, nagibali, zapelávali, právoga postenyá szí ne szprávi.

Zátó li naprě po nasoj lasztivnoj pőtí. Vsze, ka je nase, naj bōde nam drűgo, ár je nase, vsze ka je nē nase, naj bōde nam vszėedno. Li nase cile mējmo pred ocsámi. Norlaví cslovek je, ki tůhinszke cile szlűzsi.

Med vtělami hodimo i csi mo tó okólí nász grőzsa-jőcso vodó glědali, zavrti sze nam i v pogűbėlnoszt szpád-nemo, ali csi mo li neszstanoma szvoje lasztivne cile glědali, zdravo překpidemo.

Ne pravte, ka je nēmogőcse, ár je nam prepovėdano. Szměja vrědni zroki? Sto je tak zmōzen, ka mogőcsnoszt má prevodětati drěvjí naj ne sűmi, gda je vőter goni i naj ne cvetě, gda je notrěšnya mōcs na cvětenye zseně.

Ne pravte, ka szmo máli, ka nēmremo po nasi poszebni kulturszki nogáj hoditi. Ešcse mēnsi národje jězto, ki szo mogőcsi szvojio poszebno kulturo oš-návlati. Nase včaganye z toga zhájja vő, ka szmo do szěga mao eden nárasz bili, steroga je eden zmōzsněší nárasz podpěro i z daj gda szmo od podpora krajvtrg-nyeni, tak stimamo, ka vesznotti moremo.

Tó je szpolj blődno stímanye. Zdraví, veszėloga szrca i dēlavni lűdjě szmo. Mi szami nevěmo zadoszta, kak zmōzšno dűhovno i tēlovno mōcs má nase lűsztvo.

Zátó znóvics i znóvics z nájvėksim dűsnėvėšztnim pokojom právim: ne sztarajte sze, ne včagajte i ne szűzste sze. Odłěcste doj z szěbe nemárnoszt, vłějte vű z szrcá britkőcso. Naprě po nasi lasztivní potáj. Dűševna mōcs nasega zdravoga národa nász k nasim cìlom prineszě.

NASE NÁRODNE PESZMI.

SZTÁRA ZSENA, MLÁDI MOUZS.*

Sztára zsená, mládi mouzs,
 Tou je eden csúden touzs! —
 Eden drügoga razlácsi
 Prido z toga szami jocsi.

— „Deco mójo mi pregánya,
 Mené goní z moíga sztána.“
 Na tou neszmm nikaj recsti:
 Britko sze joucsem pri pécsi.

— Mi veli: „Idi baba szpát!
 Nacsi dobis na glavou bat!“ —
 Na tou neszmm nikaj recsti:
 Britko sze joucsem pri pécsi!

TARNOVSZKI BOJTÁR.**

Vdingao szem sze v Tarnoco za bojtára,
 Nega za csrédo lépsega határa.
 Dvajszti rajnski deszt szódov mi lon bó,
 Zadoszta bojtári tó.

Dvajszti birk drzsánya mi je obezsao,
 Zavészka mi pétésdeszt krajcarov dao,
 Té szem zápio v „Pipa gysujtó“ csárdabi,
 Vu Tarnóce púscsávi.

Na krúhi bom z vértom domá na póli,
 K Gyürgeyomi prido po méne z kóli.
 Gor mi deno tulipánszko ladico,
 Zsvégio dudo i bundo.

Té bom i szam vandrao dalecs vtúhino
 Na Széchenyi goszpodína pústino.
 Gde bom csrédo v racsún vzeto prékjemao.
 I med dudanyem vógnao.

Vojni baci do mi zvonce noszli,
 Da bole znam, gde do csrédo vodíli.
 Tak bom sze sétaires za nyimi, kak en' cár,
 Tó premore li bojtár!

Tecsasz szí mam zsvéglávati dudati,
 Dokecs nemam lépe lúbe szpoznoti.
 Je v pústini povóli deklícsk lépi,
 Zvún krofaszti i szlépi!

* Eta peszem je v etoj formi v zalavármegyóvszki vésznicaj poznana, i tak miszlimo ka je sztrina edne sztáre ballade. V Szarissinsztvo i Zvacsinsztvo iménúvanaj od Wellisch Béle vódanoj knigi sze nahája edna peszem „Od sztáre zsené i mládoga mozzá“. Tá peszem je predélanye té zdaj eti vódane peszmi. Zagvúšno drzsimo, ka je tó predélanye Kardos János rédo.

** Eta notriposzlána peszem je z vograszka peszem krátisa. Predélanye je Kardos János vcsino.

Csi me stera zsnyi polóbi, prav vcsini,
 Znam, kaj me za vezz kincs zemlé nemeni.
 Ár bom jo za szitek szvéta kúsúvao;
 I drágo zsenicsko zvao.

Pa ji kúpim kordovanszke csizmice,
 Drágo janko, fórtok, pocil, kitice,
 Szvilni róbec, pantlike, dzsúndzs na síngek
 I szrebrni prsztanek.

Sto de meo vu csárdi vékse postenyé,
 Vszá drzsina de sze vrtéla kre nyé!
 Kak kralici nyéj povóli hoditi
 I szkrblivo dvoriti.

Nigdár drúga nede z menom plészala,
 Csi tó ona nede rada glédala.
 Ár ráj i vu szmrtné mantré privolim,
 Kak nyé volo prelomim.

Csi va sze na szenye vkúper sétala,
 Vszáka dusa de za nama glédala,
 Gde sze nájde vu országi táksi pár,
 Kako tarnovszki bojtár.

RASZI, RASZI ROZMARING...

Rászí, rászí rozmaring
 Ti rozmaring zeléni.
 Csi bos enkrát potrgani,
 Pa ne bos vecs zeléni.

Moj rozmaring sze dojszisi
 Je drúgo fárho dóbo.
 Moj lúbi sze pa vészeli,
 Je drúgo lúbo dóbo.

Li lúbi jo, li lúbi jo
 Ne bos jo dúgo lúbo.
 Vé príde zse en krátek csasz
 Kaj bodes go zapúscso.

PRIMLI BRÁTEC KUPICO...

Primli brátec kupico,
 Szpij szí na zdrávje jo
 Bóg zná, bodemo na szvétí
 Vképzsiveli.

Vó szmo szpíli, vó szmo szpíli
 Bóg nam dáj na zdrávje
 Vó szmo szpíli, vó szmo szpíli
 Bóg nam dáj na zdrávje.

DŮH I MŮCSVÍNA.*

Pij, brátec, pij zlato vince!
 Vodó naj zsvivna zsré!
 Pij! podaj veszéji szrdce
 Ár i tebé grob pozsré:
 I keszno de ti té piti,
 Gda na dúgo pót más idti.
 Pij, pajdas, ár na e'n hop
 Te zlehka v grob szráni pop.

Vis! vu Bachusa kapéli
 Cúri zlata zsilica;
 Tam sze razpresztré vu téli
 Csleka vszáká szvilica:
 Tam obszjíne v túzšno szrdce
 Visisega szitka szunce
 Steroga tak milí trák
 Razssené prsz temni mrák.

I sto bi nam. predsztópiti
 Szmeo pót v eto szvetlíno?
 Sto ne zselé pogroziti
 Gúta vu nyé vretino?
 Ivo, Vince, i Domiter
 Vendel otec, i Jupiter
 Szo velki szvétci bíli,
 I dónok radí pili.

V vinci nájde vrli tezsák
 Kíns i sztálno postenyé

Példa je v tom Noé ocsák,
 Ki je po nyem dóbo nyé,
 Nyegvi jámi, nyegvi trúdi,
 Do sze glászili od lúdi!
 Dokecs de trsz grozd rodio
 I szvét nyega mléko pio.

Vince dúh szegréva, zdigne
 Kakti prszí vojníka;
 Da ga ni groza ne vugne
 Pred mecsom razbojníka.
 Szrcsno tere Hektor k cili,
 I zaszpí za dom veszéli;
 Gde ga díke koróna
 Za sztálnoszt i krv lóna.

Zsnyim napunyeni vuzsgéjo
 Apostolje velki szvét,
 Gda na vsze kraje neszéjo
 Vere iszkro i poszvét.
 I szam Krisztus sze zsnyim v Káni,
 Na Golgothi, v Gethsemáni
 Próti szmrtri tak krepí,
 Da tího vnyé szen zaszpí.

Vínce je ocsé blagoszlov
 I vrács v hípi tezsákócse;
 Ono je vtíšanya áldov
 Za mrtve i zsvíócse.

Glédaj z verov, glédaj grésník,
 Kak nagible kehli mészík,
 Gda za dúso áldúje
 Naj jo pekla mentúje!

Brez vinca sze niti Bógi
 Nemre po prav szlúzsiti
 Tó szo sze pred nami vnógi
 Mozsje mogli szkúsziti.
 Zató je tak Luther Martin
 Kak szvétí Vázil i Kalvin
 Verním pehář v róke dao,
 I piti zapovedao.

Ztém oliom sze vu szmrtri
 Mázsze isztine verník,
 Gda ga kvisni drszél vrti,
 Na pót szpřávla szpovedník;
 Naj po tak zřavnanoj póti
 Gvúšno ide k cili próti,
 I szrcsno sztáne zócsi
 Húdi dúhov besznócsi.

Evan! tvoji drági dobrót
 Je pún vesz nas prebítek;
 Po nyi sze razvedri szirót
 Mrácsna néba i zsitek.
 Blagoszloven bojdi tvoj dár,
 Zláte vřetine pún pehář!
 Tebi sze nanízava,
 Ki nyega dzsúndzs kostáva.

* Eto lépo peszem szo nam eden nas domivncsar poszlafi. Etak pisejo: „Prevecs sztára peszem i tak miszlim, ka go zvón méné nisce drúgi nevé. Sto go szpravo? Má bidti ka Kardos, dónok miszlim, ka je sztarása. Nóto túdi poznam. Nóta pa jezík právo vendusko dúhovnoszt kázse“. Med tisztimi pizmami, sterc je eden nas cslovek v 1916-om léti v Szalafóti pri Kardosovoj bizi gorinajso, sze nájde eden zvřek z titulom: „Szlovenszke národne hvaléke“. Na prvom mészti sztoji eta zdaj eti vópostampana peszem. Po táksem je gvúšno, ka je od Kardos Jánoša szpřávlena. Pod titulom eto sztoji: Nóta: *Igyunk barátim! a komor.* Ali zató té řéd ne szvedosci, ka je peszem z vřegszkoga dojobřnyena. Kardos János je tákšo meo, ka je szvoje peszmi na znáne nóte délo. I tákšo návado je túdi méo, ka je sztäre szlovenszke hvaléke predčo. Vsa eta premiszlévi tak stimamo, ka je prvi versus predčánye kákse sztäre zse pozáblene szlovenszke hvaléke, ovi versuske szo pa predčánye sztári némski od diákov szpřevani peszm (Studentenlied). Radi bíli, csi bi nam nóto na kóte dojdjáno túdi notřiposzlafi, ki go znájo.

Melich János.

Doszta nasega lúszta nevé, ka mi Vendi ednoga právoga prijátela mámo, ki je zse dávno nas národ vszvoje szrcé szkleno i ki zdaj túdi, v tom túzšnom cajti, dosztrakrát miszli na nász i tihomá déla za nas národ. Tis nas dober prijátel szo Melich János, profesor szlávski jezíkov na budapestinszkom egyetemi i ravnitel vřegszkoga národnoga muzeuma.

Doszta lét je minólo od tisztoga mao, ka szo oni odřvrim prisli v naso krajino. Zse prve dni nyúvoga eti prebivanya szo oni nase lúszto polúbili i gori szo djáli vszebi, ka do nas národ brodili. Od tisztoga mao szo vecsekrát prisli knam nas jezík, nase návade, nase násztaje brodit. Oni szo nase sztäre knige vkúppóbrali i v vřegszkom národnom muzeumi szo je obarvali. Nasi lúdjé szo sze csúdivali, gda szo Melich János sztäre szlovenszke knige iszkali i nikak szo ně mogli razmėti,

na koj de tó dobro. Ali Melich János szo sze szmejáli i etak szo lúdom pravli: „té knige szo szo kulturni dokumentje ednoga máloga národa, velka nepopřávlena fa-linga bi bila, csi bi té knige vesznole“. Oh Bóg, kakšo dobro previdnoszt szo méli Melich János! Tak, da bi prorok bíli, szo oni napřevídi zsalosztno prisesztnoszt. Zdjaj Melich János mámo hválo dati, ka szo nase sztäre knige ně vesznole, nego szo vkúpszpřávlené i dobro obarvane v vřegszkom národnom muzeumi.

Oni szo túdi od tēj nasi kníg vecsekrát piszali odřvrim pod titulom: „A magyarországi vend nyelvű irodalom bibliográfiája“ (Magyar Könyvszemle 1902, 426—449. o.) odřrugim pod titulom: „Ujabb adalékok a hazai vend nyelvű irodalom bibliográfiájához“ (Magyar Könyvszemle 1908, 1—17. o.)

Ztém ně zadovolni, drúge zevcsene szvoje szo túdi

ritáli, naj pridejo v nase krajino nase lüszto brodit. Tak szo prisli knam Herman Ottó, ki szo eti doszta sztäre skéri vküppóbrali i goriodneszli v budapestinszki muzeum.

Melich János szo nas jezík globoko brodili i v nyúvi velki knigaj „Szláv jövevényiszavainak” i „Az egyházi szláv nyelv hazája” nyúvo znanoszt goriponócali.

Melich János szo vszigdár z neposzbecsnov lübéznosztjov miszliili na nas národ. Oni szo bili, ki szo odprvini na pamet zéli, kakse rúzsne jálné cile má Klekl pred szebom z Novinami. Oni szo zse v 1915-om léti opominali oblászti, naj szkrb má, ár té cslovek ne hodi po isztinszkoi póti. Ali nasi prédnyi lüdjé szo nikak né stéli vórvati. „Klekl naj pise, ka sze me vídi, gvúšno, ka Vendi táksi osztánejo, kakszi szo do széga mó bili,” szo pravli.

V tom szo nasi prédnyi lüdjé isztino méli ali záto szo Melich János dönok dober prorok bili. Oni szo dobro vídli, ka sze kúha v krányszki piszkraj. Oni szo z szalosztim túzsnim poglédom glédali dogodke szlédnyi lét, szrcé je nyim bolólo, gda szo na to miszliili, kelko more nas národ trpéti póleg rúznoga jálnoga nakanénja ednoga csloveka. Melich János zdaj z zdignienim szrcem glédajo na nas národ, kake szo oponása vvelkom vihéri, kak osztáne, vekivecsno példo dávajócs trdi, sztálen i veren.

Mi Vendi, kak szirotske sztojimo vszvétí, malo právi neposzbecsní prijátelov mámo. Ali z tém vékov lübéznosztjov miszlimo na tákse lüde, kakszi szo Melich János i v nase szrcé je szklenimo.

Vendszka (vogrszka-szlovenszka) bibliografia.

(Nadalávanye.)

86. *Ježus moje Poseljenje, ali r. katolicsanszka Molitvena kniga.* Poprávleni natisz. Nájde sze v Szoboti pri Ujházi M. Knigovezári. 1898. Poprávleni IV. natisz. Nájde sze v Radgoni pri Weitzinger J. knigovezári.

87. *Molitvena kniga.* Poprávlena sztáraszlovenszka kniga Molitvena. Z dovoljenjom visesnye Cerkvene Oblászti. Na szvetlo dána i najde sze v Radgoni pri Semlitsch Ferenci. Leta 1904.

88. *Máli vogrszkiszlovenszki katekizmus za katolicsanszke soule.* Strto vódanye. Posztávleno od Lutár Miklos orsz. vucsitela v Gancsani 1888. Stampano z piszkmi Grünbaum Marka v Szoboti.

89. *Melich János: A magyarországi vend (szlovén) nyelvű irodalom bibliográfiája.* Magyar Könyvszemle. Új folyam. X. k. 1902. 426—449. o.

90. *Melich János: Újabb adalékok a hazai vend (szlovén) nyelvű irodalom bibliográfiájához.* Magyar Könyvszemle. Új folyam. XVI. k. 1908. Külön lenyomat. Az Athenaeum irod. és nyomdai R.-T. nyomása. 1—17. o.

91. *Gönczi Ferenc: A zalamegyei vendek.* 18 szöveg közé nyomott ábrával. Kaposvár, 1914. Nyomatott Szabó Lipót könyvnyomdájában.

92. *Pável Ágost: A vashidegküti szlovén nyelvjárás hangtana.* Magyarországi szláv nyelvjárások. A m. tud. Akadémia nyelvtudományi bizottságának megbízásából szerkeszti Asbóth Oszkár. Budapest. Kiadja a m. tud. Akadémia, 1909.

93. *Pável Ágost: A legújabb vend irodalom nyelve.* Nyelvtudomány. A m. tud. Akadémia nyelvtudományi bizottságának megbízásából szerkeszti Asbóth Oszkár.

Budapest, a m. tud. Akadémia kiadása, 1916. 1—27. 102—116.

94. *Pável Ágost: Vend szövegyűjtemény s az eddigi gyűjtelek története.* Nyelvtudomány. 1916. 161—187. o., 263—282.

95. *Magyar-vend szótár.* A vend nyelv alapos elsajátítása tanító nélkül. Összeállította K. R. Kiadja a Vend-videki Könyvnyomda. Múraszombat, 1919.

96. *Toldi.* Versusko pripovedávanye. Szprávléno po Arany János, na vend jezík obrnyeno po Kardos János. Budapest, Hornyánszky Viktora stamparija, 1920.

97. *Sztarisinsztvo i Zvacsinsztvo.* Vódáno po Wellisch Béla kompaktori v Monostori. II. Natiszk. 1911. (Ete knige Wellisch Béla brezi iména piszátela dáva vö. Gvúšno je, ka je té knige Kardos János napiszo. Právi rokopisz sze je v 1916-om léti v Zalafoi najso. V drúgom táli té knig, pod titulusom: Nikelko Peszmi, sze nisterne sztäre szlovenszke národne peszmi pa od Kardos Janosa szprávléne peszmi nahájajo.)

A VENDEK.

Összedült a világ régi palotája,
Tisztos emberértés temetve alája.
Régi házépítők zokognak hazátlan,
Zsellérek dózsólnak az új palotákban.

Magyar vendek népét csalogatók járák:
„Halljátok-e, vendek, ti elhagyott árvák?
Magyar zsarnokságnak eljött már a vége,
Dobja el a láncát szabad vendek népe!
Nem erővel, csellel, szerbek, csehek nyertek,
Ti is szlávok vagytok, a nyercékhöz gyertek!
Világ uralmára most a szlávág készül,
Szlávok dicsősége jusson nektek részül.”

Felelik a vendek: „A szavatok állok,
Hamis beszédekkel itt rossz helyen jártok,
Sok évszázad óta magyar földön élünk
És a magyar mindig egy testvér volt velünk,
Mert mi más faj volnánk, le nem kicsinyítették,
Jogunkból, földünkön soha el nem vettek,
Ki közülünk elment magyar városokba,
Azt magyarnak tudták. Nem egy vitte sokra.
Ki meg itthon munkált az apáknak földjén,
Annak a munkáját védte magyar törvény.
Ha szlávok világot hódítani akarnak,
Próbálják meg, mi csak maradtunk magyarnak.”

Mikor a csábítás szégyent vallott náluk,
Eljött az erőszak s így parancsolt rájuk:
„Bírodalom készül legyűrt népek hatán,
Pihen most az Isten, dolgozik a sátn,
Jog és igazságnak néma lett az ajka,
Szivtelen erőszak uralmat vett rajta.
Földetek kell nekünk és termése annak,
Rabszolgamunkája sok ezernyi karnak,
Meg a fiaitok, délceg, sudár szálak,
Harcos seregünkben bátor katonának.
Magyar testvériség? Ne emlegessétek!
Elszaktok. Így lesz. Megvan az ítélet!”

Felelik a vendek: „Se a hamis szóra
 Meg nem indulunk mi, sem parancsolóra.
 Földünket erőszak megszállhatja haddal,
 Hanem a lelkünket meg nem győzi azzal.
 Erdőnket vághatja az idegen balta,
 Fiainkat gyűjték az idegen hadba.
 Hej, de marad még fánk kemény baltanyélnek,
 Akik megragadják, olyanok is élnek.
 Csak egyet repedjen a hazugság vára,
 Odavágunk gyűlölt, rabtartó falára!
 Mintha minden hegyünk tűzokádó volna,
 Minden patakunkban pokol tüze folya,
 Olyan itélet lesz vendék földjén végig,
 Hogy haragos lángja föllobog az égig.
 S ha lenéz az Isten, ha vágjuk a rendet,
 Azt mondja: Így van jól, jó fiaim, vendék!”

Hamvas József.

Nasi znameniti lüdjé.

— Dvâ Küzmicša. —

Nase vogrskoszlovenszko piszatelsztvo szta dvâ Küzmicša, Stevan pa Miklós zacsnila i na tak vizsiko sztabo zdignila, na keliko je mogóce s táksim jezikom, steroga szamo oszemeszétjezero lüszta guscí. Iszlina je, ka szo zsé pred nyima tüdi bíli lüdjé, ki szo sze za nas jezik brigali i ki szo szlovenszke knige piszali, medtémí Temlin Ferenc i vancsavszki Szever Mihál, ali dónok szta Küzmicša bíli tyia prviva práviva vogrskizva szlovensztiva piszatela, kěva délo sze zvékšov mérov lehkó méri. Nyiva szta nas páverszki, kükláti i zmetno tekócsi jezik tak dugo obracsala, teszala, dojklesztíla i hoblara, dokacs je zadoszta vugibki gráto na pizmerno delo. Nyiva szta pótklacsára bíli, nyiva délo je pótklacsárszko délo, po táksém tesko i nezahváno délo, stero li nájvisisa neposzbecisnoszt zná opraviti.

Obádvá szta dühovnika bíli, Stěvan, te sztarési je luteránszki farar, Miklós, te mlájsi je pa katolicsánszki plébános bio. Ali obádvá szta z glinov navdúsenosztjov délala za szvoje lüszta, gliné cile szta méla pred ocsámi, glíni jezik i glíno pravopiszanye szta núcála. Stěvan je vcělom szvojem zsitiki na Vogrskom lét Vogrinami zšivo i vogrské knige je tüdi napiszo, Miklós je od zacsetka mao do szmrí pri Szv. Benediki bio pop, ali dónok szta obádvá glíno mislěnye, glíno obcsătěnye méla. Za dosztójnoszt, szlisnoszt i prisesztnoszt szvojeja lüszta szta délala.

Obádvá szta szvéto píszmo dalá v rokě nasemi lüsztvi, Stěvan luteránom, Miklós pa katolicsáncom. Obádvá szta z tēm fundamentum posztavila nasemi vogrskoszlovenszskomi národnomi zsitiki. Stěvan je szvoje cile osztro vido. Tak, da bi prorok bio je zsé pred pódrúgov sztotinov vőszpozno právo sztávo nasęja lüszta. Knyegovomi Návomi Zákoní je Torkos József, sopronszki farar píszo predgovor, ali zagvúšno lehkó zémemo, ka szo v tom predgovori naprděne miszli Kuzmics Stěvana lasztívne miszli bílé. Tak právi té, v 1771-om léti napiszani predgovor, ka Vendi (Vogrskiszlovenje) némejo estěti Trubara ali Dalmatina szlovenásko biblío, ár je vogrskiszlovenszki jezik nácsisi kak krajńszki ali stjarszki. „Ali Bóg, právi nadale predgovor, je mócs, casz i znanoszt dao ednomi csloveki, ki je na szébe

zéo velko délo, doj je obrno Núi Zákon i z pomócsom pa z áldovom doszta verni lűdov ga vő dao postampati.”

Küzmicš Stěvan je rěšen popolno szpuno szvoje délo. Kak je vogrška — od Károlyi Gáspára szprávlana — biblía dugo lét práva vrětina bíla vszě vogrskí piszatelov, rávno tak szo Küzmicš Stěvana Núi Zákon né szamo luteránje cstěli — tróst i olěsenye iszkavsi vszvojem jeziki napiszanój bozsoj rěcsi — nego vszi oni lűdjé, ki szo sze za nas jezik brigali.

Küzmicš Stěvan je na tó velko délo popolnoma pripraven bio. Vnyegovoj perszóni sze je csiszti pogléd z velkov znanosztjov vjednó. Móder, cseden i nůnavcsěni cslovek je bio i doszta rázlocsni jezikov je znao. Gda je núi zákon dojobrácsó, né szamo diacsó, gresko, vogrško i némso biblío je núco, nego szlávské tüdi. Berke János, v nasoj krajíni dóbó poznani krízšavszki farar szo prepovedáváli, ka je Küzmicš vsze znamenité szlávské biblíe pred szebom méo, gda je délo; tak szo tó oni od szvoji ocsákov cstěli.

Ka je Küzmicš Stěvan zacsnó, szo nyegovi k nyemi priglini naszednicke nadaláváli. Küzmicš Miklós je vőpobráne evangeliúme za katolicsánszko lüsztvo obrno dolí na nas jezik. Terplán Sándor pűconszki farar je Zsoltárszke knige dao vő v prelěpom szlovenszskomi jeziki. Kardos János, hodoski farar je sztári zákon zacsnó dojobrnoti, ali szamo Mózesá knige je zgotovo, i té szo tñdi né vődáne.

Vrděno je Küzmicš Stěvana, toga z punim szrcom i zgorěsim obcsătěnyem za szvoje lüszta délájócsęja csloveka zsitěk szpoznati. Szrecsni szmo, ka je vęcs napiszani szpómenkov osztalo za nyim. Hrabovszky György je od znameniti luteránszki lűdov edno né vőpostampano knigo napiszo (Presbítológia), stera sze vsopronškom liceumi nahája. Vtoj knigi je Küzmicš Stěvana zsitěk tüdi dojszpiszani. Nadale je Mesterházy Sándor v Ev. Egyház és Iskola imentűvanój novini píszo od Küzmicša v 1899-om léti. Nájevcs szo pa Melich János vkűpóbrali od Küzmicša v nyúvom artikulusi od vogrské-szlovenszke bibliografie.

Küzmicš Stěvan sze je v 1723-om léti v Sztrúkovci (Sűrűháza) naródó. V Szegedi, v Soproni, v Győri i v Pozsóni sze je vcsio. Odprvim je v Nemes Csói bio skolnik szlédjár v 1755-om léti szo ga pa v Surd (Somogy vármegyőv) pózváli za farara. Gvúšno je ka sze je on zsé kak theologus priprávlao na piszatelsztvo, i v Nemes Csói je zsé píszo szlovenszke knige, ár je z 1751-oga lét píszmeni szpómenek osztao, steri kázse, ka je on od Dovece Pilgranda 30 raniski zéo gori na vődánye szlovenszki knig.

Ali nyegovo nájevské délo je on v Surdi, v toj somogyvármegyővszkoj vogrskóv vészí vcsino. Tú je dojobrno Núi Zákon. Z nasov krajínov je v tom déli na gószti i cersztvo vkűprikapcseni bio. Zvón Návoga Zákoná je escsé drűge knige tüdi szpravo. Eden szlovenszki katekizmus je napiszo („Vőre krszcanszke krátki návuk csiszte rěcsi bozse vőzěbráni i na nyő vszēm vernim vu vszákóm szkűsáványi na podpěranje, vu nevóli na pomáganye, vu szmrí na tróst, ino potomtoga na vekivecsno, zvelicsanye, póleg nisteri vszēm szpodobni molitev ino peszen nazájopimprani). Edne ábécěszke knige je napiszo i pri Vogrinaj doszta nűcáni sztári Graduál (peszme knige) je dojobrno na szlovenszki jezik nisterne nóve peszmi cűdvási.

On je vogrské knige tüdi píszo. I ka je jáko zvcsceni cslovek mogo bídti, z toga sze dá vídti, ka nyegove v vogrskom jeziki napiszane knige od vcsenyő racsúna ercsėjo.

V 1779-om léti je mró i na surdszkóm brútovi je pokopani. On szam szi je — kak je v tisztoz vrémeni sega bila — groba napiszek szpravo. Etak ercesé té napiszek:

V dlacskom jeziki.

Quis jacet hic? quaerit forsán de morte viator,
Hic Stephani Kuzmics membra sepulta jacent.
Vandala quem genuit mater, nutrit in oris
Exiguam Ludavae fluminis atque Sztrúkötz.
Extractus bis vivus aquis bis mortuus: inde
Traditus est Musis erudiendus orans.
Saepe tamen passus multum sudavit et alsit
Effugitque tuas ter, male latro, manus.
Tres annos et sex menses fuit inde Scholarcha:
Bis denos quatuor pastor in aede Dei.
Vandalicae Genti scripsit Cathechesen in usus
Et Testamentum tradidit ipse Novum;
Correxit meliusque dedit Graduale vetustum
Addidit atque pias Numinis arte preces
Exiguus pro simplicibus cathéchismus abinde est
Et de morte bona cantio pulchra nova
Dianaque laude foret talis sermone poesis:
Si non optato fine careret opus.
Scripsit Arithmetica hungarica, septemque sacrorum
Colloquia in septem distribuenda dies.
Unde potes Septem cognoscere Religiones
Dogmata tum mores qualia quisque tenet.
Planxerat atque vices rei bis funera versus
Ast et messorum dulce peraeque multos.
Sic quinquaginta sex annos vivus agebat
Vita dolore gravis, plena laboris erat.
Hanc consumsit hians ex hydropo pectoris asthma
Ast aliam dederat, qui regit extra Deus.
Jam bene progredere ac exemplo discas aliorum
Ut metam attingas vivere atque mori.

V vogrskom jeziki.

Itt ki pihen?... ha talán holtom tudakolja a vándor:
Kuzmics Istvánnak hült pora nyugszik alatt.
Vend anya szülte, szerény sorsban táplálta-nevelte
Ott Sztrúköcon, eme Lendava-parti falon.
Kétszer félholtan húzták ki a vízből; utóbb a
Muzsákhöz nevelés végből — esengve — került.
Nélkülözött eleget, gyakran túrt, izzada, fázott;
Gaz rablók keziből háromizen menekült.
Három egész s egy félévig volt iskolamester,
Húsz meg négy az „Úr-hajloka“ pásztora volt.
Írt is a vend népnek Katekizmust ő maga, sőt Új-
Testamentumot is vendül adott ki nekik.
Megbővitve, javitva kiadta Öreg-Gradualénk',
Több — Istent kéro — éneket írva bele.
Még a tudatlan népnek is írt egy Kis-Katekizmust,
S mely „jámbor kimulást“ zeng, diszes éneket is.
Máltán dicserik meg a harsány szózatú költést,
Óhajtott célját, hogyha elérte a mű.
Írt magyarul Számant, meg a Hét Szentségről is írt egy
— Épp hét napra szabott — értekező kötetet.
Ebből Hét Vallást ismer meg kiki... és hogy:
Mellyiknek mi Alap-tétele, Jelleme van.
Két „gyászének“-ben siratá javaink hiú voltát...
Írt annál több és... szebb „arató-dalokat“.
Így vergődött át ötvenhat évet... ez élet
Bánattal terhes csak csupa hajsza vala.
És kinnal végzé: fuldosva tudóvizenyőtől...
Ám a világ Ura mást juttat néki ezért.
Menj immár vándor, mások példáin okulj, s hogy
Célhoz juss, nemcsak élni... de halni tanulj.

Od Kuzmics Miklósa ménye známo. Na Szlavesci sze je naródo v 1737-om léti, ali gde sze je vcsio, nevěmo. Szamo tó je gvúšno, ka je v 1763-om léti zsé v benedickoj fari bio pop i tú je oszto do szmrći. Znameniti eseden i dobro poznani pop je mogo biditi, ár szo ga vszlověnszkoj okróglini za vicešpórěsa djáli. On je túdi vecs knig szpíszo za nase lúsztvo, velka škoda, ka je eden tao té knig veszno. Napiszo je szlověnszke ábécěszke knige, pszmeine i molitvene knige, szlověnszki silabikar, biblinske historie, krátko sumo velkoga katekizmus. Nyegovo nájznamenitěse délo je Szvéti Evangeliumi (Szvėti Evangeliumi póleg kalendáriuma, réda rímszko ga na vsze nedele i szvėtesnye dni z obcsinszko ga szvėtoga píszma po zapovídi nyi gosposzťva i nájvise postúvanoga Goszpodina Szily Jánosa, z gornyega Szopora, prvoga szombatelszko ga púspeka, na szťári szlověnszki jeziki, po postúvanom goszpódi Kuzmics Miklósi, Szvėtoga Benedeka fare dúhovniki, ino okróglíne szlověnszke vicešpórěsa. Obrnyeni z szťroskom nyi gosz-

poszťva, previszko ga i nájvise postúvanoga Goszpodina Herzán Ferencza z Harasa grofa, sz. r. ez. popa kardinális, drúgoga szombatelszko ga púspeka znóvics vőzo-stampani.).

Szily János, prvi szombatelszki púspek je plemenito miszľešci i dalecsviděci cslovek bio. On je nesztanoma nadigávo szvoje dúhovnike, naj sze za, na nyi zavúpano lúsztvo brigajo i z toga cila vőiděcs je goripőzvo Kuzmics Miklósa, naj za szlověnszke katolicsánce doj-obrně szvėte evangeliume. Kuzmics Miklós je szvojega púspeka zapóved z velkov navdúšenoszťjov szpuno. On je po tiszti csapásaj hodo, stere je Kuzmics Stėvan vđaro. Nyegove knige i nájmre nyegov Nővi Zákön je popolnoma pozno. Rávno tiszte recsi je núco, stere Kuzmics Stėvan. Pravopiszanye je túdi glino pri obmadvőma.

V 1804-om léti je mró i na benedicksom brútovi je pokopani. On szi je túdi szam szpíszo groba napiszek. Eti naszľedűje:

V dlasckom seahki :

Hic iaceo terrae cinis,
 Vitae meae nam est finis,
 Vixi mundo quam inanis,
 Praedicavi octo lustris,
 O maneat me in astris,
 Reposita merces justis,
 E Jesu mei meritis,
 In Alsó-Szlavcsa natus,
 Nicolaus baptisatus,
 Et Kúzmits cognominatus,
 In Ivanótz tum dénatus,
 Deus erat adiuvamen,
 Mihí Maria solamen,
 Angelus custos levamen
 Erat mihi et tutamen,
 Justi iudicis tentamen,
 Iam subivi et examen,
 Lector ora pro me Numen
 Ut laever a poenis. Amen.

Subiit 1804 11° Septbris.

V wogrszkom seahki :

Por és hamu fekszem itt a föld ölébe',
 Az én életemnek vagyon immár vége.
 Nem tördöve éltem a külső világgal:
 Az ígét hirdettem negyven éven által.
 Mi az igazaknak fönt a mennyben készül,
 Bárcsak én reám is várakozna végül:
 Jézusom' értem is szerzett érdemből.
 E világra Alsó-Szlavcsán születtem,
 A szent keresztségben Miklós nevet nyertem;
 És Kúzmitsnak hívtak úgy családi néven.
 Örök nyugalomra Ivanócon tértem.
 Az én Istenem volt mindig istápolóm,
 Mária pedig a bajban vigasztalóm;
 Örangyalom vala folyton segedélmem,
 Aki szüntelenül védelmezett engem.
 Az igaz bírónak törvényszéke előtt
 Immár megjelentem az ítélet eldől.
 Kérjed a jó Istent — olvasom — én értem,
 Örök büntetéssel ne sujtson. Úgy legyen.

Elhunyt 1804 szeptember 11-én.

Küzmics Stévana i Miklósa zsiték i djánye nam példo dá, kak nam trbé za nase lúsztvto, za nas jezík i za naso kulturo — na nika drúgo né glédajócs — délati. Mi szmo vszi glini, vszi edni, 'niksega rázlócska nega med námi; mi eden toga drúgoga kak nájbízsešo zslájto moremo pomágati, postúvati i prestimati, i csi prav vöz-brodimo, tak szmo vszi zslájta. I csi mi szamí némo dobri prijatelje eden tomi drúgomi, kaksi túhinec de bógsi? Na neposzebicsno prijátelsztvo nász nadigáva Küzmics Stévana i Miklósa délo.

Amerikánszki vűjec.

Zdaj, gda szo nasi pénezje vrédnoszt na telíko zgűbili i gda je amerikánszki dollár tak zmoszen goszpód gráto, zdaj doszta znamenűje, csi, cslovek jus má praviti: mam ednoga brata, vűjca ali pa sztrica v Ameriki.

Szvét sze je részen popólnoma preobrnó, bogáci szo szirmácke grátali i szirmácke bogáci. Zdaj eden dollár tak velke ocsi má, tak velke, ka sze esce nisterni velki bogátec ponizi pred edním málim papérom, na sterom eto sztojí: jezero dollárovo. Hej těj dollárje! Vűpazen, tróst, zsitka veszeljé májo vszebi. Csi más, kaksté ténko nít, stera te z dollárami v kűpvézse, nēgvűzšno de té mogócse i nemogócse de té gvűšno. Neszrečni lűdjé prevedno na dolláre miszljio i v nyűvoj teskoj sztávi od dollára csákajo csűdo.

Tákša csűda bi sze szkoron zgűdila z ednov szirmacskov familiov v vednoj vesznici na Goricskom.

Dovica Őrzsza je od sorsa tezske vdárcé dóbila. Nyéni mózs je ráno mró, cšvetéro decé je osztalo za nyim. Ona je doszta délala za tó szziroticsno déco, naj go li z postenyom gorizhráni. I gda je te sztarési szin Josko dober délavéc gráto i nyěj na pomócs zácsó biddi, té szí je na ednök — esce pred bojnov — vglávó zėjo, ka de on v Ameriko sao.

— Vidte mama, je pravo, etak némremo duzse osztáti. Obádva sze tereva, z célov mocsjöv délava, ali

dönök szí nika némreva szpraviti. Vő mo sao v Ameriko szreco probat. Vě szo pa vűjec Gyűri tűdi tam. Isztina ka nevém, kak nyim ide, ár nika ne pisejo. Ali poznam drűge, kí szo szí tam lépe péneze priszlűzsili. Vő mo sao, i ka szprávim, vam poslem domó.

Tákši gucs csűvsza je szrcé Őrzi trepetalo, ali dönök je né mēla zadoszta dűseвне mócsi nyega nazájdrszati. Bár bi tó vesinila, té bi sze nyěj né trbélo teliko szuzsiti i sztarati. Josko je odiso v Ameriko, délo je dóbo i zrédoma je posilo domó tezszo priszlűzsene dolláre. Ali ednök sze velka neszreca zgodila v fabriki, gde je délo. Masin sze pokvaro, edno krajvtrgnyeno zselézo je na Joska szpadnólo i bujlo ga.

Tó je prevelki vdárec bio. Őrzsina szirmacska familia je szvojeja hránitela i zdrszitela zgűbila. Nevala sze kázala pri hizsi.

V nájkéksem szuzšenyi i sztaranyi sze eden mili trák vűpanya szkázse szirmacskoj, pobitoj familii. Őrzsza pízszo dóbi z Amerike, vsterom szvák Gyűri nyěj na znánye dá, ka domó pride.

Tó pízszo sze dosztrakrát precsté. Vszáká rēcs sze dosztrakrát preglédne i dosztrakrát vőzvága, ka znamepűje. Radeszt i vűpazen zácsa nazájpriddi v pobite dűse. Ferkóte mlájši szin, kí nájbóle zná cštéti, tak právi, ka szo vűjec zagvűšno veszelóga szrcá cslovek, tó kázse pízszo.

I csi szo veszéloga szrcá cslovek, té szo bogáti cslovek. Gvúisno je, ka doszta dollárov prineszėjo.

Gda szí miszel grabo szkopa, dale tecsé kak voda. Vszáki je z szvojega sztrána dale kopo od Ferka zacsnyeno grabo. Esce mála Trézika, nájmájsa csi Őrzsze, szí túdi zácsa zmislávatí, ka de ona proszila od amerikánszkoga vújca.

— Eden szvilnati vacalék mo proszila, pa erdecse cipele, tákse, kakse notárosove goszpodicshé májo, je právla.

— Oh, csi bi moj Josko zsvio, zdaj bi on túdi lekho domó priso i në bi sze me trbélo vecs po szvétí vlácsiti, právi Őrzsza, szkuze szí briszavsá.

— Má bidti, ka vújec glász prineszėjo od nyega i má bidti, ka od Kárika túdi.

Kárika imé csúvsa, erdecsa gráta Zsuzsika, sztarésa csi Őrzsze. Kári je bogátoga szószedá szin bio. Níva szta dosztraktrá vkúpíli i polúbíla szta sze. Kári je Zsuzsiko k oltári sto pelati; ali gizdávi ocsa je në sto dopúszttí, ka bi szí szin nyegov szirmacsco dekló zéo za zsenó. Kári je na tó odiso od ocsine hizse i od dvé lét mao niscsé nika nevé od nyega.

— Kári nigdár nazáj ne pride, právi Zsuzsika z zsalosztním glázsom, on sze je z nász szpozábó.

— Csi sze je szpozábó, té sze je szpozábó. Nájdes tí drúgoga, právi Ferko. Csi do ednók vújec z szvojimi dollárami domá, tisztoza szí odeberés, koga scsés. I sto zná, csi vújec ne pripelájo z szzebo káksega amerikánszkoga millionáriusa za tébe.

— Na koj mózsis! szkresí Zsuzsika presztrasena, në mi je szila k mózsi idti.

— Ali szila je, právi Őrzsza, Ferka mészto szpravití.

— Goszpón nlinár, szo mi zse vecskrát obecsali, ka me kszebi zémejo, právi Ferko.

Tak je tak, oni szamo gucsíjo, ali nika ne vesiníjo, medtém vrémén odide i glád pride. Bogáti od toga nika nevéjo; dokecs nyim na pamet pride obecsani falácsék krúha, tecsasz tí lekho mrjes od gláda.

— Nede sze nam vecs sztarati trbélo, gda do vújec domá. Nyúvo píszmo ednáko vópové: „Pridem z vszém, ka mam“. Tó pa teliko dene, ka z nami scséjo vkúpísvéti i nam tál datí z nyúvoga bogásztva.

Gda szí etak pogucsávájó, edno drúgo píszmo pride z Gráca, vsterom Gyúri vújec na znánye dájo, ka do zse na drúgi dén domá.

Őrzsza z dobrim obódom scsé csakati szváka. Vínó dá prineszti, pa meszó. Zvón toga dvé píscseti túdi zarézsze i cvrtino pecsé. Zomára vópoiscse lépi sztónyék, steroga je kak sznéja prineszla k hizsi. Presztré szto, na přédnye mészto szvoj jedini porcelánszki tanyér i jedino szrebrno szlico dene.

Gda sze etak priprávlájo, mála Trézika z dvora notri v hizso bezsi krícsécs:

— Tú szo, prísli szo!

— Sto, sto? szo go píтали.

— Sto drúgi kak jasz, je odgóvoro eden zmozsen ali veszéli moski glász.

Vszí szo na lúckoga csloveka poglednóli, ki je rávno té sztópo v hizso. Vprószén délavszki gvant obleczeni cslovek je sztao pred nyimi.

Mála Trézika sze je v materno szúknyo szkrila i od téc je násztrégála na toga csloveka.

— Té sze me pa bojíte? szmejécs: píta Gyúri vújec, ár je on bio.

Ferko nájpvlé nazájdbi 'szrcnoszt, v vújca rokó szégne i z nísternov recsjóv ga pozdrávla. Őrzsza pa Zsuzsika ga kúsneta, ali Tréziko je nemogócsse bíló do kúsa szpravití.

— Na mo právo, tak szam miszlo, ka nigdár ne pridem od vász. Nē szam miszlo, ka je tak dalecs od várasa do vase vesznice.

Ferko na pamet zéme, ka szo vújec prásnati.

— Té szte pa ví pészki prísli? píta.

— Kak bi pa mogo nacsí príditi. Hajovje ne plavájo na vase bregé, odgovoríjo vújec.

— Gde szte pa nyáli lade pa bagázsjó?

— Jasz szvojo bagazsjó naszebi noszim. Délavci në trbé doszta gvanta.

— Ali dónok, po vasem píszmi, tak szam miszlo...

— Ka szí miszlo? Lehko ka z edním naklajéním hajóvom pridem.

— Nē, odgovori Ferko, ali z vasov vrédnosztjov, ár szte tak píszali, ka prinasz osztánete. Pa szte píszali, ka vsze z szzebo prineszete, ka máte.

— Részén je tak, vsze szam prineszo, ka mam. Níksega drúgoga imányá némam. Ali záto sze vam në muszáj szuzsítí. Csi je szrcé dobro, zsalódec pa zdrav, ovo je vsze nika në vrédno. Ne zamérími mi navészta! Vínó vídim na sztolí i znás na toj dúgoj póti mi je gút poszénó. Na tvoje zdrávje!

Vújec edno kupíco vína hitro gorípozsenéjo i k sztolí szí szédejo. Őrzsza z túzsním poglédón notriprineszé píscse ali ovo vóné nyá.

Ferko szí túdi dolíszéde k sztolí i szpítáva vújca. Vújec pa z velkím veszáljom pripovedávájó od amerikánszkoga szítka i od szvojega sorsa. Ocsiveszno vsze vópovéjo. Dvajszeti lét szo tam vóné bíli, doszta szo prízlúszíli ali vsze szo tápotrosíli.

— Csémi méni péneze, csémi méni té prekléte doláre? Zdrav szam, rad délam. Csi mi kaj trbé, z délom szí szprávim. Jasz nigdár némo sztrázso péneze.

Ocsiveszno je bíló, ka Gyúri vújec jáko veszélo szrcé i prevecs zdrav zsalódec májo, drúgo nika në. Dollárje szo v Ameríki osztali.

Nevóna neszrecsna szirmacska familia je z nébe vúpaznoszti dolíszpádnóla. Vszí szo prevecs pobíti grátali. Zsuzsika, tak erkócs, ka délo má v kúnyi, vóodíde z hizse. Neszrecsna dovica szí pa níkse sívalo zéme v roké i z tém túdi vóodíde.

Ferko pa vújec szta szamá osztala v hizsi. Vújec escse edno kupíco vószpíjéjo i té na Ferka poglédnejo.

— Znás tí pojeb, ercséjo, eti privasz mrzel vóter píse. Vszí tak glédate, da bi íglé pozsrli. Té pa etak

trbē od dvajseti lēt mao nē vidjenoga vūjca gori-prijēti?

Ferko zagorjáva mater pa szesztro, ka szo oni bogme szirmáke i nē szo mogócsi bógši obed dati.

— Ali bógši obráz nē kosta nika, toga szirmák tūdi lehko pokázse. Ali nika nescsem od toga vecs gúcsati, szamo li telko: ednók de vam zsao, ka szte kmeni nē prijetni bili.

Ferki sze szvēcsa vuzsgé vglávi. Vūjec bi nē tak sztálno gúcsali, csi bi rěšen nika drúgo nē mēli, szamo, ka na szebi májo. Vūjec szo gvúšno jálni stēli bidti i na probo szo nász djáli. Frisko vōpopravno, ka szmo zapravili.

Vōbezsi k materi pa k szesztri i na znánye nyima dá, ka miszli. Obědvē me isztino dáte. Tak more bidti. Gvúšno je tak. Vūjec szo bogáti, szamo sze za szirmáka vōdávajo.

Obědvē nazáj idete v hízso, prijeten i veszéli obráz kázsete. Dovica proszi szváka, naj ne zamérijo doszta déla jeszte pri hizsi, záto je vō mogla idti. Za tém na szto poglédne, roké vkūpervdári i csūdiva sze, ka je pecsénye i cvrtina nē notriprinesena.

— Szuszsika, na koga miszlis vszigdár. Zakaj szí pa pecsénye i cvrtino nē notriprineszla?

Mláda dékla vōide vkūnyo, notriprineszé vsze, ka má i szmejëcsim obrázom dolidene na szto. Vūjec go prijetno glédajo.

— Tak vidis, tak szí lēpa, zdaj vídim, ka szí szploj táksa, kaksí je moj pokojni brat bio.

Za tém rokó na nyéno glavó denejo etak erkócs:

— Znás, nē je zdaj odprvim, ka tvoј kēp vídim. Zsé szam ga vecsekrát vido i tvoje imé szam dosztrakát csūjo.

— Od koga? pita Szuszsika csūdivájócs.

— Od nikágoga, ki dosztrakát miszli na tébe.

— Od Káiriva?

— Miszlim, tó je nyegovo imé.

— Té szte pa ví gúcsali zsnym?

— Po cēloј póti. Vē je pa na tiszto hajovi priso, na sterom jasz.

— Kári je domó priso?

— Domó, z lēpimi pēnezami. Jáko prilicen i szkrben děcsko, vkrátkom cajti szí je doszta szpravo. Tak právi nē me trbē vecs doptúscsénye roditelov, lehko sze zseni, má teliko, ka szí edno málo sztanýé kúpi.

— I on je gúcsa...

— Od tébe, moja drága, po cēloј póti.

Szuszsika erdēcsa gráta, kak csipnyek i vōbezsi z hízse. Dovice szrcé tūdi méko gráta. Ona bi rada vídla Káiriva, kak szvojega zeta.

Na té glász szo sze vszi veszelili. Nájbole, kak sze znati dá, Szuszsika. Pá je notriprisla i vūjca je szresno kúsnila.

— Jeli bár, poetomtoга va dobriva prijátela do szmrti, ercséjo vūjec z szmejëcsim obrázom. I naj sze szpomenes z etoga dnéva, nika szam ti prineszo.

Z tém z prusznyeka zsebke vōzémejo eden lēpi zláti prsztanek.

— Noszi ga zdrava i z veszéli szrcem do szmrti, právi jo. Kári ti ga poszlo. Nede dugo, ka de on, tūdi tú. Edno vōsztro je szo glédat na Vogrsko, stero szo me na odajo pontūdili.

Szuszsika pá kúсне vūjca i z szrcá pridócsimi recsámi nyim lepó zahváli.

— Vi szte nyěj velko blájzsensztvo prineszli, právi z szkuzami v ocásj Ōrsza.

— Rad bi bio, csi bi nē szamo nyěj prineszo. Za tébe tūdi mam nika, drága navészta. Ali bojim sze, ka szaloszten szpómenek prebūdím v tvojem szrci.

— Od Joska, od mojega sziná Joska, szkrcsi sztára zšenszka.

— Tak je, od nyega. Gda sze tá velka neszreca zgodila, nyega szo v spitao odneszli. Nē sze dugo mantró. Rana je tak velka bila, ka szo ga nē mogli zvrásiti. Mrēti je mogo. Na szprévodi szmo vszi tam billi. Mí nyegovi prijátelje i poznanci szmo eden lēpi kameni krízš posztavili na nyegov grob.

— Gda szam csasz méo, vszigdár szam pri nyegovoj poszteli szēdo vspítali. Od tébe szva szí zgucávava, drága navészta, od tébe, pa od nase krajine. Trno bi rad nē tam vōnē mró. „Csi zsé mrēti trbē, je vszigdár pravo, rad bi domá mró v nasoj vészí, ka bi me na nasem brútovi prokopali. Tam vōnē na bregé, gde okóli brútova bravé pa brézovje raszté.“ Tébe bi rad vido, i doszta sze sztaro, ka ti nika ne nyá. Ali dōnok je osztalo nika za nyim. Vídís eto vōro, tó je nyegova vōra bila. Z szebom szam go prineszo, tebi na szpómenek.

Ōrsza go vrokó zéme i kúšúva go. Vsi szo jókali. Vūjci szo tūdi szkuze bliszcsile v ocásj.

— Rěšen isztina, Escse nika je osztalo za nyim. Edna cédola, tak sze zové „bon“. Zdjat té bon jezero dollárov valá i vszáka gasza je vōplácsa.

Ōrsza z szkuzami v ocásj zahváli szvákti nyegovo dobróto.

Poetomtoга szo sze szrcé oprle. Cēla familia je polúbila vūjca i sztanovitno szo gúcsali zsnymi. Vō sze pokázalo, ka szo vūjec isztino gúcsali, gda szo pravli, ka niksega bogászta nēmajó. Oni szo bogme szirmaeski prisli domó z Amerike tak, kak szo tá vō sli. Ali tó znánye je szrcé familie nē premenilo. Zsé je vszáki vido, kaksí vrli, dober i cseđen cslovek szo vūjec i v szrcé szo ji szklenloj escse bole kak, csi bi bogáti billi.

Na szlédnye vūjec gorisztánejo od sztola i vōidejo malo kóliglédat. Ferko ji szprevája i zdaj zéme na pamet, ka je vūjcina práva róka otcseena.

— Ka sze zgodilo vūjec, zakaj vam je práva róka otcseena, pita.

Vūjec szmejëcs pripovedávajo.

— Gda szam v Szentgotthárd priso i dojsztópím z szelēzni kól, sztánem na állomási i glédam lúsztro. Hej dvajseti lēt je minólo od tisztoга mao, ka szam na szlédnye bio na tó m állomási i vido moje lúsztro.

med sterim szam gorizrászo. Nè je csüdo, csi sze mi je vsze nóvo vidlo. Nóvo ino, dönok nè nóvo. Tak da bi sze z dúgoga szna zdranfo, i pá bi nadalávo moj prvësi zsitek.

— Právím, tam sztojim na állomási i glédam lúsztvó. Cüg sze je rávno idti zacsnó. Té pa na ednök eden zmozsen krícs csüjem. Táksi krícs, kaksega li bojazen szmrti zná z cslovcesega grla vópognati. Edna mála dékla — zagvúšno je nikákoga notri v wagon szprevájala — je doj stéla szkocsiti z idócséga cüga, i tak neszrečno, ka sze je nyěj szüknya nindri na kólaž zadrnola i ona je vizsila med dvóma wagonoma. Tá szam szkocso i doj szam go vceseszno. Nevém kak, ali té szam právo rokó v nika vdaro, záto je zdaj otecsena.

— Ocsa pa mati té deklé szta túdi tam sztalá na állomási i vidla szta, ka sze godi. Gda szam csér cëlo i zdravo táprineszo, jocsécs szta mi hválila i proszila szta me, naj sze pelam zsnýima k nyúvoj hizsi. „Nè, szam právo, jasz zdaj idem domó z Amerike, mojo zslájto scsém odprvim viditi.“ Ali obečsati szam mogo, ka kak nájprvle tá pridem.

— I sto szo bili té cslovek, pita Ferkó.

— Somogyi mlinar, právjio vűjec.
— Somogyi mlinár, hvála bojdi Bógi, szkricsi Ferkó.
— Poznas ti toga goszpóda, pitajo vűjec.
— Kak bi ji nè pozno. Prevecs bogáti cslovek szo oni. I meni szo zsé vecskrát obečsali, ka me k szebi zémejo za pomocsnika, ali szpunenye toga obečsanya sze li dale víéklo. Nè je bíló nikoga, ki bi me porácsó. Ali zdaj, csi te me vűjec vi porácsati stéli, zagvúšno dobim tó mészto.

— Z nájbógsov volov. Vűtro va překsla k mlinari. Rávnocs nè trbè praviti, Somogyi mlinar sze zvön-réda radűvo, gda szta Gyűri pa Ferkó táprisla. Ferkó je dóbo mészto, nè kak pomocsnik, nego kak kotriga familie, kak goriprijéti szin mlinara. Vűjec szo túdi obečsati mogli, ka do sze vszaksem lėti eden cajt pri mlinari drzsali.

Űrzsá pá nyéna familia je po telikájsimi vdárcami blájzsensztvo doszégno. I vsze tó szo Gyűri vűjec szpravili.

Istzino je méo Ferkó, gda je na ednom szvétiki etak právo vűjci: Vi szte nam nè dolláre nego blájzsensztvo prineszli.

Z LUTHÁR PÁLA V PÍSZMI OSZTÁNI VERSUSOV.*

NA SZVÉTO NÓCS.

Tíha nócs, szvéta nócs,
Szpáva vsze, szamo te
Szvétí pár verosztűje v stali,
Déte bozse polozsi v jaszli,
Kó tam szpi preszlakdo.

Tíha nócs, szvéta nócs,
Angelszki serezi
Neszé pasztérom veszéli glász:
Resitel je dnesz rodjen za vász,
Tam vu Betlechemi.

Tíha nócs, szvéta nócs
Bozsi szin, tvoj szpomín
Nam napuni dnesz szrce z mérom
Gda mi szpévamo vszi z veszeljom:
Dika bojdi Bógi
Ocsi na vizszini.

NA KOLEDNE SZVÉTKÉ.

Oh ti veszélo, oh ti prédrágo
Nase koledno blájzsensztvo!
Szvét je szgűbleni
Krisztus rodjeni,
Vűpaj sze, vűpaj sze lúsztvó.

Oh ti veszélo, oh ti prédrágo
Nase koledno blájzsensztvo!
Krisztus je prisó
Bozsi szrd vtiso:
Vűpaj sze, vűpaj sze lúsztvó.

Oh ti veszélo, oh ti prédrágo
Nase koledno blájzsensztvo!
Nebelszki kórus
Szpáva ti himnus,
Vűpaj sze, vűpaj sze lúsztvó.

TRÓST DŰSE VU TRPLÉNYI.

Csákaj dűsa moja,	Csákaj dűsa moja
Ne cekni sze,	Ne cekni sze,
Bóg je pomócs tvoja	Bóg je pomócs tvoja
Vu nyem vűpaj sze	Vu nyem vűpaj sze
Li ti nezdvój,	V níksoj sztávi
Pride zse cajt tvoj,	Nász ne osztávi
Gda sze oszlóbođis	Zmozsen pomocsnik nas
Od vsze nevóle.	Ino varivács.
Vu vszej víhéri	Szvéta Szztovitel
Prevelki mók,	Boj z teski mók
Obarje te v méri	Nas oszlóbođitel
Tvoj veren Bóg.	Nas veren Bóg.

* Dóbbili szmo eden zvėzek versusov, stere je Luthár Pál, nigda skolnik na Zsidahegyi napiszo. Navėkse szo pobozsne pszmi. Bogábójcsa, vűpájócsa tíha dűsa sze szkárse v nyi. Nisterne vódebráne nasim csítelom etti notripókászemo.

TEZSKI DNĚVI.

Ah kak veľki
Ino tezsķi
Szo, oh Bóg, mantre moje.
Moja pomócs
Na nyé gledócs,
Je li vu rokáj tvoji.

Csi bícsújes
I sztrahújes
Nász, Goszpodne, tú
Tó ti csinís, [vpráhi;
Naj nász búdis
Hoditi v tvojem sztráhi.

Csi bi jasz sao
I tak priso
Do konca ete zemlé
Zvóna tébe,
Mi, Bóg nébe
Nyí niscse ne odvnré.

Záto csini
Z tvojmi szini
Kak scsés, szodec pravi-
Szamo nam tam, [csen
Gde szí ti szam,
Dáj zsitek vekivecsen.

K tebi bezsím
Tebé proszim
Ocsa moj, milosztiven:
Ne szódi me,
A' szmilúj sze
Nad menom dobrotiven.

Tó pa vcsinís,
Ar szam velís
Vu szvétoj knígi nasoj:
Hodte k mení,
Obtrúdjeni,
Pokoř dām dúsoj vasoj.

Tak vórjemo,
Ka bodemo
Za vrédnoszt sziná tvořga
Órocsnici
Z tvojmi szvéti
Králesztva nebeszkoga.

ANGEO VARIVÁCS.

Po vsztěj drszéláj hodi
Ěn' angeo gor-dola;
Nyega niscse ne vidi
On je dúh brez téla.
Nebésza szo li nyegov dom
Bógga je poszlo dolí k nam.

I gda déte szpát ide,
On szí k nyemi széde,
I verno je tú csuva,
Dokecs szunce ne zide,
Potom je z kúsom obúdi,
Naj sze dněvi pá veszeli.

On od hizse do hizse
Ide po tíhoma,
I gde pokorno déte
Máta apa, mama,
Tam sze on rad múdi duzse
I deteta ne povrže.

On sze z detetom změnya
Priřaznivo lepó,
Podpěra je, naj sze vcsi
I vszem podlozšno bó.
Déte tó z radosztjov csini
I zapóved rado zdrzsi.

Csi bi vam jasz zdaj toga
Angela zagledno
Hválo bi me dao z szrca
Za vernoszt poszebno
I volo bi meo zsným idti
Tó dobro deco viditi.

ZDÚHÁVANYA.

I.

Da bi jezero jezikov meo
Na hváłodávanye Boga,
Tak bi zevszějmi szpěvati scseo

Zglobocsine moja szrcá,
Hválne peszmi od onoga,
Ka je Bóg sztvóro veľkoga.

Oh da bi ma peszem rúmila
Do tisztec, gde szunce sztoji,
Da bi ma krv vrélo súmila,
Dokecs po szilaj szkósz cúri!
Ah, da bi dónk vszákí odúh
Bio edna léga hvála tú!

Ti zelěno lisztje vu logáj
Gibli i ziblí sze z menov;
Ti gingava tráva na poláj,
I vi lépe rózsice rtov,
Zvisávajte bozso díko
I nyega djánye veliko.

II.

On je sztvóro nébo, zemlo, mórje,
I vsze, ka etí zdaj zsvivé;
Li nyemi je podáno vetróvje,
Z kim ne ládajo tú lúdjé.
On králúje na vez szvéti
Tú na zemli tam na zvězdi.

Viděcse ocsi dá on tim temním,
Te szlabe krepko podpěra,
Lúbězen szvo szkázse tim postenim
Hamisním pa ne dá méra.
Szioťice on pomága,
Húde lagve on premága.

III.

Hválimo te veľki Bóg,
I dícsimo tvojo krepkoszt,
Vsza szo dela tvoji rók,
Vsza csúdúje'o tvojo veľkoszt.
Tí szí nē méo zacsetka,
Pa nebodes meo konca.

Vsza tébe zvisávajo,
Kerubím i szerafinje
Tvojo díko szpěvajo;
Vszi vszi nebeszķí angelje
Etak kricsijo k tebi:
Zmozszoszt je Boga v něbi.

IV.

Zglední sze na nász Ocsa
Mili, i boj nam k pomócsi,
Tróštaj nász tva miloscsa,
Gda szmo v prevelkoj nevóli.
K tebi sze obrněmo
Tvojo pomócs zověmo.

Oh szmíluj sze nad nami,
Vlēj vō blagoszlov tvoj na nász
Boj z dūhom tvojim z nami,
I krēpi vu vszem dobrom nász;
Dáj sze nam tak vūpati
Kaj nász scēs zmentúvati.

V.

Králje szo lūdję roj'ni od zsenē
I na práh sze obrnějo;
Nyí márnō nakanēnye táminē,
Gda sze v kmicšen grob zaprějo.
Nam fali potřěbna mōcs
Te' zověmo na pomōcs.

VI.

Sto me napunī z dármi zsitka,
Jeli szī nē ti, zmozsen Bóg?
Sto me obarje od hūdoga?
Ti ti oh seregov goszpód!
Ti más za moje grēšenyē
Nesgovorno potprlěnyē.

Vēm szam jasz v cělom mojem
Zse telikokrát obcsúto, [zsitki
Kaj szī ti menē v mokaj britki
Vszigdár i povszéd potrósto,
I moje nájvėkse bremen
Szi mi dolizéo Bóg veren.

Kak bi nē z punov vūpaznosztjov
Jasz tebē zdaj z szrcá proszo?
Kak bi nē z tihov trplivosztjov
Tebi sze vnevóli molo?
Csi bi sze zemla podrlá,
Tva zmozsnoszt bi sze nē vtrla.

Kak sze raztála nase lūsztvo?

Dr. Pável Ágost szo vőzbrodilī gucs nasega lūsztva po krajínaj i vszvoji knigaj „Od cankovszke krajine gucsa“ (A vashidegkúti szlovén nyelvjárás hangtana. Budapest, 1909. A m. tud. Akadémia kiadása) szo doj-szpisali. Po nyúvom brodjenyi sze Vendonia na szle-děce krajine raztála:

Bojměcke sze zovē lūsztvo Szpódnyega i Gornyega Szinika, Szlovenszke Vězi pa szószedni vesznic. Vtom gucsi, nájmrē pa v Szlovenszkoj Vězi doszta poszeb-nosztī nájdemo, za pėlde volo tē lūdję ne poznajo v nyú-vom gucsi zšenszki szpól: zšenszke rávno tak gucsjō, kak moski, „gya szam sō, on je sō“ právjio zšenszke, tak kak moski. V Macskóvci, v Otovci, v Szatányovci nisterne tūdi tak gucsjō. Tō je tákša rětkoszt, steroj nega pára ni vednom szlávskom jeziki.

Bákarje. Po nisternimi bákarje szo tiszti, steri z kra-vami orjėjo, po táksem tiszti, ki po bregáj zsvějó. Nájmrē bojměcke zovějo etak od nyi proti záhodnom

jūgi prebivájőcse lūsztvo (Szotina, Szvéti Gyúri, Szlá-vecse, Grád, Otovci). Drūgi pa tak právjio, ka je pri Grádi nigda szvétā edēn grof bio, poimēni niksi *Vákar*; lūdję, steri szo k nyemi na goszpcosino hodilī szo ga za *Bákarā* zvalī, i oni szami szo od nyega *bákarje* imē dóbili, kak ki k nyemi szlisijo.

Ravenci szo lūdję, ki od Cankove do Szobote na mŕszkoj ravnici prebivájo. Nyúv gucs je prevecs doszta nēmski rēc zēo v szěbe.

Dolenci na ravini od Szobote do Bóltinec zsvějó.

Goricsanci szo navkŭp vszi, ki po bregáj, po goráj prebivájo. Bodonci, Szv. Sebescsan, Vanecsā, Moscsanci, Dankovci, Krízšavci, Petróvci, Vidonci, Kŭstanovci i t. n. eszi szlisijo. Goricsanski jezīk je nájcsiszťēsi i v rēcsi nájbogatēsi. Tak právjio, ka szo goricsanci osztre natŭre, radi pszŭjėjo, z tŭhinszkim lŭsztvom ne sztópjio naleci v prijátelsztvo. Tak právjio tŭdi od nyi, ka sze radi bĭjėjo i ka rětki plěsz minē brezī krvávoga bĭtja.* Dr. Pável szo edno nótō tŭdi najsli, stera Goricsance scsĭpa:

Závec je goricski szin,
Szlatko vince pijē,
Gdare trbē plácšati
Tē sze v góscsi szkrije.

Ali kakkoli scsĭpajo drŭgi Goricsance, rávno tō scsĭ-panye kázse, ka szo Goricsanci lūdję na szvoji petáj.

Ledavcsárje szo lūdję, ki vszkre Ledave lezšécsi vesznicaj prebivájo.

Marki v Rakicsani, v Bóltinci, v Bratonci, v Bisztrici, v Csrenszlovci i v okroglini prebivájo. „Zató sze zovějo marki, ár je szaksemi drŭgomi márkō, marcek imē.“ Radi szpěvájō, pri nyi sze nájdejo nájlpse nótē pa peszmi. V nyúvom vszákdeněnyem zsitki je turba pa bot neodlőcsēna skér, tak da bi z zsvotom teszno v kŭp-zaraszēna blā. Markō turbo nigdár domā ne nyā i escse k mēsi sznyōv ide, kak nótā právi:

Csi nedēla pride, gyopo szī tē odēnem
I na plěša vrzsem turbo, k mēsi tak idem.

Rekaske sze zovějo po cóni tiszte vesznice (Rákovci, Króg i t. n.) v steraj doszta krofasztoğa lŭsztvā jeszte, kak Bisztrica, Melinci, pa Izsekóvci.

Mőrcsarje szo oni, ki pólég Mŭre (Mőre) zsvějó.

Várasanci sze zovějo Tőrzjanszki lūdję, ár je Tőrniscse nigda szvétā, pod tőrszkim lādenyem, város bĭla. Tőrzjanszke zšenszke pa mozske na szaksem szěnyĭ nájdemo, gde szvoje dobre kolāce pa szaksefēle szemēnye odávajo. Tőrniscse i zdaj varaskó formō má, tákse je liki edēn máli lēpi váras. Tőrzjanszke i Bóltinszke dēkle szo dalecs szvétā poznane po lepōti.

Kak sze z toga krátkoga szpisza vĭditi dá, nasa kra-jina, bár je mála, szvoj poszeben národen zstiek má i szkrblivo csuva szvoj jezīk, szvoje návade szvojo vőro. Dobro pozna szvoje rázłocsno, ali dēnok edno lŭsztvō, szvoje ravnice, dolē, bregē i szvoje popěvke.

O. F.

* Nasi Goricsanci naj ne zaměřjo. Tē artikulus je edēn Markō goszlo notri. Ali v ē szē pride cajt, gda me nazájplácsemo. Radist.

Nisterna rêcs Amerikanskim Szlovenom.

Z velkov pazlivostjov estémo amerikanske szlovenske novine. Radi vidimo ka szo zse troje. Nase zsmetne srce lezse gvtajto, gda té lépe tróštajóse recsi estémo, stere szo na nász adreszerane, naj nam poszvedocsijo, ka szo nasi amerikanski brati — vszi, keliko ji li jeszte — z nami, ka z nami obcsútijo, naso zsmetno sztoví v vsáksem táli prerazmijo, ka szo vszi krédi i gotovi za nase oszlobodjenje délati.

Ali z téj novín drúgo túdi estémo. Té novine szo napunyene z velkov nyefkov. Z bratinských nyefkov! I pitati moremo: Komi de tó dobro? Nam Szlovenom, ali pa nasim protivnikom? Mi tak mislzimo, ka sze nasi protivnicke toj nyefki bole radújejo, liki sze zbojijo oblúbe, ka do amerikanski szlovenje delati za oszlobodjenje szvojega sztároga krája. I pitati moremo, kak je mogóse za dalésny národne cile délati, gda sze oni, ki bi délati mogli, nezbivajo?

Vógrí májo tó prevecs veliko fallingo, ka sze v vrémeni prevélkoga szkúsávanya, námrejo prerazmíti, na tále sze raztálajo i mészto vkúperdzsánya vszáki tál po szvojoi póti scse idi. Té szo pa amerikanski szlovenje zse tak dobri Vógrí grátali, ka szo velko vogrszko fallingo oszvojili brezi toga, ka bi velke vogrszke jákoszti túdi prékzéli?

Nas máli národ je edna mála kapla v ócéáni lúszta, vszáki szí záto naj dobro zmiszli, kama pridemo, csi mo sze mészto vkúperdzsánya nesztanoma nyefkali, krégali i szvajúvali.

GLÁSZI Z AMERIKE.

Amerikanski vogrszki-szlovenov protestéranye proti Jugoszlávii.

Amerikanski vogrszki-szlovenje szo novembra 11-a po vszég várasaj i mésztaj, gde prebivajo, gyúlése drzsali, na steri szo z velkov britkócsov protestérali proti tomi, ka bi nasa krajina k Jugoszlávii szpádnola. Protestérájócsi gyúlése szo bili drzsáni v Allentown Pa, Bethlehem Pa, Bridgeport Conn., New Brunswick N. I., Newark N. I., New York N. Y., Pittsburgh Pa, Palmerton Pa, Perth Amboy N. I., Steelton Pa várasaj. Zvón toga szo escse protestérájóse píszma bilé poszláne z Akron Ohio, Coney Island N. Y., Lansford Pa, Philadelphia Pa, Starford Pa várasov. Tak zmozsno protestéranye je biló tó, kakse je escse né gorizamerkanó v nasega národa historii.

V Bridgeportu je doszta vogrszki-szlovenov vkúperprislo. Lépi gucsi szo bili drzsáni, vszáki je oblúbo, ka de szvojim lúblénim na pomócs.

V Steeltonu je národén gyúléš túdi trno dobro i hvále vrédno delo szkoncsó. Protestérali szo proti tomi, ka bi nasa krajina pod Jugoszlávio prisla. Pozdrávlenye poslejo szvojim lúblénim v sztárom kráji i proszijo je, naj ne vcagajo.

V Bethlehemu drzsáni národén gyúléš je jáko poiszkaní bio. Vszáka dúša je na tom bila, naj szloboscino szprávjio szvojim lúblénim csi — je mogóse, i naj je oszlobodijo od trplénya v tég tuzsni dnévaj, stero szo té odúrni szrbi-krájnci na nyi szklali. Veszélo je biló viditi csiszte postene szlovenszke obráže, gda szo roké gorizdrzsali proti Jugoszlávii.

V New Brunswick i je túdi doszta lúszta prislo vkúper. Lépi gucsi szo bili drzsáni i na pitanye szednika, sto je proti Jugoszlávii, szo vszi roké gorizdignoli i vszáki je kricso, ka né trbé Jugoszlávie i ka naj nasa zemla nazájszpádne pod Vogrszki ország. Táksi cslovek sze né najso, steri bi pravo, ka on jugoszláv scsé bidti, vszáki je kricso, ka on Vogrin scsé bidti i doli z Jugoszlávióv.

Szlovenszkoga národnoa tanácsa szednik v novínaj vszém v Ameriki prebivájócsim pogrszkim szlovenom hválo právjio za nyúvo navdúseno oponásanye. Med drúgim etak ercséjo: Célomi szlovenszkomi národí zahválímo, ár je nov. 11-ga célí vogrszki szlovenszki národ protestéro. Tó protestéranye v nasoi historii gorizamerkana osztáne.

Amerikanski vogrszki-szlovenszki národ je novembra 11-oga vópókázo, ka je on z célov dúšov z nami. I csi mo vszi, ki szmo vogrszki-szlovenje vkúperdrzsali, té blájzenésa priszestnoszt csáka na nász.

Zavéza národov. Kak je bojna hénýala, vu Genfi na Svájcerszkom szo gorposztavili takzváno Zvézo Národov. Cio Zavéze bi bio szvéta dugoványi brezi bojne póleg pravice opravití i zravnati. Po ísztni bi tó edna internacionálzska birovíja bila, nasztávena obrí národov. Lépi i szelni cio, szamo tó je szalosztno, ka je té cio nitaj drúgoga, kak lúcsánye práha v ocsi szvéta. Zavéza národov je szamo skér v rokáj Angola i Francúza. Zavéza tásko szodbo naprávi, kaksja je z Párisa zrendelúvana. Ameriko bi túdi radi gorizéli vtó Zavézo, ár Amerika pred célim szvétom velko postenyé má i Angolje pa Francúzi bi radi bili, csi bi vu iméni Amerike túdi lehkó ravnali né szamo Europo, nego i Ameriko. Oni bi Ameriko radi méli med szeboim, naj go vsze lezse obríjejo, kak szo go v bojni obrili. Szamo da je pa Ameriki zadoszta biló edno vcsenyé, stero je drágo mogla plácsati. (Zvézsda Vogrszki Szlovenov.)

Nemirovni ino szalosztai glászi sze priblízávajo k nam z nase mále szlovenszke krajine. Ali tróštajmo sze ka nacsí bóde, ár nacsí more bidti. Národno zselénye neszmi tak ósztáti, ka bi tiszto niscse né vu znánye zéo. Národ je nigdár né tak zvalo, ka bi tó krajino stoj za Prekmurje imenúvo i nigdár je né szpozna za Prekmurje. (Amerikanski Szlovenov Glász.)

Gréhsno válojve. Na célom szvétí je escse nigdár né telko gréhote szpádnolo na edno léto, kak pa zdajnsye cslovecsanztyo more prenosziti. Gréhsno válojve sze premetávja na célom szvétí z groznov mocsjóv tápométe ono málo dobróto, stera je escse eti i tam ósztála. Cslovek je proti csloveki, brat proti brati, eden toga drúgoga vó z szvéta szprávia, szamo záto naj szvojoi volo szpuni. Vu z zdajnsyem vrémeni szmo tak liki gda sáske pridejo na lév táblo szliza i vsze fundajo. Csúdoovitna pítvina je krv. Tak sze dá viditi, ka né szamo divjácsina, nego cslovek túdi divji gráta od nyé. Krv zselé za krvjov. Z krvjov dolipéré krváve roké i z nóvimi gréhami zakrivle prvése gréhe. Escse zdaj itak vszigdár

szamo eden drügoga scsé kastigati, nème eden drügomi odpúsziti. Ali csi bi sze ednök z zraka dolipúsztila szvekloszt i pokazála bi, steri szo ti právi krívci, doszta lúszta bi sztrepetalo. Nè bi oni krívci bili, stere dnesz za krívce drsjíjo, nego té bi sze národje szpoznałi i práve krívce bi z vkúpnov volov odegnałi. (*Amerikánszki Szlovenčov Glász.*)

Szlobodjemánye. Vise kak pétszto vogrszki-szlovenszki katholicáncov szlobod jemlé od szvojega krajn-szkoğa dühovnika v Amerikánszki Szlovenčov Glászi i v Szlobodnoj Rejsi. V tom szlobódjemányi etakse recsi csiémo: Vase bozsna déla vam odpúsztimo, pa vam szrecsno pót zselémo. Mi vam právimo: postúj ono lúszto stereo teli krüh dá. Oni szo hász né postúváłi ár szo etak gúcsali: Toga jezika sze jasz nème vesio, ár je té jezík tak zmésani, kak szvinszka krvajica. Mi vász nescsemo, pa steroga vi szprávlate túdi nescsemo, ár de on szamo krajnjszki szluga, ki de tak mogó plészati, kak do nyemi krajnci igrali. Skoda sze nam vidi, ka bi nas szloven vas krajnjszki szluga bio.

Nika sze ne bojte! Glász vam nasi bratje ino szeszte vu sztárom krají, steri zdaj vu eti vréménaj doszta morete trpéti. Pred nasimi dúsnimi óesámi z szalosztím obcsúténym sze zbúdi tisztí zdáven szpóme-nek, gda szmo mi po tisztí lúbléni szteaz hodili gde szte vi domá. Zsmetno je nam na tó miszłiti, ka je dnesz dén vsze tisztó preményeno, ka je nam ednök lúbléno ino drágo bíłó. Túhinszke roké szo preménile vsze tisztó, v sterom szo ednök nasi ocsejve radoszt ino blájszensztvo najsłi. Túhinszka zmosznoszt vam scsé prepovédati vsze tisztó, ka je i vam lúbléno ino drágo bíłó. Gda je vase z dúhávanje eszi k nam prisłó, gda szmo na pamet zéli vase krváve szkuze na tisztom papéri, na sterom szte vi ním vase tozshe na glász dáłi, — oh kelkókrát szmo pítali vu szebi, ka bóde z toga, jeli na dobro pride tó vó? Ali pa vekivecsno robsztvo bóde vas krüh? Ali zdaj zse vúpánye napuni naša szrcá, ár szmo z radosztjov zvéłdi vsze tisztó, ka sze szeptembra 19-oga zgódilo.

Gizdávi szmo na vász! Hválo szmo dáłi goszpod-nomi bógi za tó, ka je vam mócs dao na tó, ka szte tak zmoszno mogócsi bili glásziti vase národno zselénye. Zasztópnicke antantszki országoz szo vidi, ka szte vi bár eden máli národ, ali vász z szilov z jálnosztjov eden národ nème za szvoje imenúvati, ár vvasi szrcáj z gonyenim pláménom gori tiszte domovine lúbléne, od stere szo zse nasi ocsejve poznani bili.

Ne bojte sze, nè szte pozábleni prinasz, vsze tisztó trplénye ino pregányanye, stereo je zdaj vam za tao zisłó, násl na tó vodi, ka naj i mi vam na pomócs bódomo vu tisztom velkom boji steroga vi máte bojuvati. Mi szmo né héjnyali za vász szo trúditi i vsze vesiniti, ka szmo mogócsi.

Ne poszłúhsajte tiszte, steri vam tó právjio, ka naj héjnyate gori z vasim trúdom. Nè szo vasi prátelje, steri vam tákše tanácsé dávjao.

Tó visziko pozványé, stereo vi morete szpunyávti na veke gori osztáne vu národa zgódbi, kak vsze tó ka szo ocsejve ednök csinili. Vasa ino vase decé deca do ednök premisłávali od vsza tisztoğa plemenitoga csinénya, ka vi vu eti vezdásnýi zsmetni vréménaj csiníte za naszo szlovenszko szloboscisno.

Ne bojte sze — pride zagvúšno tisztó vrémén, gda te pá szlobodni, gda sze zse véc ne grozi nas protiv-

nik — ne robi, i ne vmárja véc na tisztój zemłé, gde je nas máli szlovenszki národ od jezero lét mao vkúper prebívaso zedním drügim národóm, na steroga szmo mi vszígdar szamo blagoszlov znali prosziti, gda szmo etak szpéváli: „Isten áldd meg a magyart!“

V Amerikánszkoğa Szlovenszkoğa Národa Tanácsa iméni dr. Stiegler S. Ernő, szekritár. (*Amerikánszki Szlovenčov Glász.*)

Kak nas máli szlovenszki národ szvoje cíle szlúzi. Nasi lúbléni naj li z dobrov volov dale noszjío té túzszen kríz, steri je isztina zsmeten ali kém bole je zsmetnési, tém hitré sze ga rèsjio. Pride ednök ono vrémén, gda sze bodemo pá vszi vkúper veszelili. Ednök more prditj ono vrémén, gda de szlovenszki národ racsún proszo od oni lúdiv, steri szo na krivo pót zablóđili, ino szo vu szvojio nepravicsnosztí céli szlovenszki národ óđali.

Oni lúdjé szo krívi zdaj za vsze moke, stere vi zdaj morete trpéti. Csi bi té lúdjé né bili, vam bi zdaj né trbéłóvu vózi szedéti i té grózne moke i sztrahote trpéti. Tó szamo záto trpíte, ár szo nisterni lúdjé doli z práve póti zablóđili, ino z szvojioz zablóđjenosztjov szo céli szlovenszki národ ednomi táksémi národi prékóđali, steri z vóvoz scsé nas národ na tó prignati, naj sze podá pod nyegve skramble ino naj ponizen bóde. Mi vam té glász poslemo, bojte mirovni ino potprlivi escse edno málo vrémén. (*Amerikánszki Szlovenčov Glász.*)

Ka „hocses“?

Jugoszłávszka łovina
Je nasa domovina!
Kak jáger je za závca
Tak szłáv za goricsánca.

Gléj Goricsko, ravenec
Pleté ti szłáv tam vénec.
Dobis glávo, koróno
V cėlom szłitki bos pómmo.

Turbo noszi jugoszłáv
Prázna je pa tróbi glász:
Goricsánec, gde kaj más,
V kraj ti zemem, csi ne dás.

Cotas, ronyas, kaj „hocses“?
Dám jasz tebi, ka isces.
Vdári osztro ravenec,
Tú más tepas, szvoj vénec.

H. L. (*Zvójzda Vogrszki Szlovenčov.*)

Naj kúpjio nazáj. Jáko je tesko tisztí tao zemłé nazáj szpraviti, na sterom táli szmo sze mi Vogrszki szlovenje poróđili i steroga szo nisterni Judáske tisztoğa hipa óđali Jugoszłávom.

Znábiti, ka nase lúszto vsze té moke pozábi, stere zdaj trpjio, ali tém Judásom nigdar nepozábi, ki szo je v tó kmicisno grozo potégnołi. Nasi szlovenje, zdaj z krvjóv mórejo nazáj kúpiti, stereo szo téj nisterni Judáske za jáko fal cénó óđali. Mi Amerikánszki szlovenci nevémó sztálno, jeli szo téj Judáske escse itak na nasój zemłé ali szo pa zse dávnó vó zsnýe pobegnółi. Tak csi szo escse itak tam, nase szłovénszko lúszto naj má paszko na nyé, i naj nyim plácsa on nájem, steroga szo szí od nasega nedúznoga lúszta zasłúszłi. Glászi nam táksi idejo eszi, ka nase voditele prevedno notrizapérájo, ali z tém nemrejo vtisati tisztoğa gorécsega ognya, steri gori v szrcáj. Záto némrejo vtisati toga gorécsega ognya, ár csi ednomi szloveni vó z rók vdárijó zasztavo, vcaszji jo goripópádne deszét drúgi. (*Szlobodna Rejs.*)

POLITICSEN PREGLĚD.

V svĕtovnoj politiki sje esce itak ne vidi niksa dokoncsna opôt. Národje, ki sjo v svĕtovnoj bojni zmá-gali, vrkaj plavajo i od dnĕva do dnĕva odlĕcsijo naprĕ-
pridócsa pitanya. Obri Európe sje itak velki kmicsni oblácke grózsajo. Zákaj drží Ruszuskí szovjetország vĕcs kak pó milliôn katánov v rozsji, ka scsé, na koj ella? Ka bóde z Nĕmskim országom, ár nĕmre plácsati na nyega vóvrzseno bojnszko dácsó? Ka bóde z Szrĕd-
nyov Europov, gde na vsze kráje dojpotezseni vulkánje gorijo? Ka bóde z dojpórúsením vérsztvinskím zsitkom po célom svĕti?

V Washingtoni je novembra szlĕdnye dni mérna konferencia drszála szvoje sjeje. Szkoncsati bi stĕli, naj sje bojna vóprjárvi z svĕta i naj sje vĕcs niksi národ ne bojúje z drúgim. Ali tó je szamo práhlúcsenje bílo v ocí lúszta. Po íztini sjo sje Angolje, Amĕrikáni i Jápánje zglijati stĕli, kelko bojnszki hajóv szmé vszáki szĕbi szprávlati, ár eden táksi bojnszki hajóv prévecs doszta kosta i nyegovi sztroskov tezsókóso v vézdásnyém dojpórúsenom vérsztvinskóm zsitki prévecs obcsúti tĕj prédný országov lúszto. Tak je vózgláseno, ka Amĕrikáni, Angolje pa Jápánje táksi broj bojnszki hajóv szméjo méti, steri sje tak primĕrijo, kak 5:5:3.

Med angolszkím kormányom i med írlandszkím lúsztvom je méra kontraktus podpisáni. Od doszta sztó lét maó drží bojúvanye med angolom i med írlandszkím lúsztvom. Anglia je v svĕtovnoj bojni szamo z nájvéksím terrorom bíla mogócsa zepniti írlandszke revolúcie. Po dokoncsanyi svĕtovne bojne je angolszki kormány iszko porazménye z voditelím írlandszko lúszta. Po táksoj póti je do kontraktusa príšlo, v sterom Anglia Írlandi popolno drszávno szamosztojnoszt ogvísi pod angolszkím králom. Írlandszko lúszto je — kak glási idejo — dónok né za dovolno, szploj krajvtrgnoti bi sje stĕlo od Anglie.

Nĕmskí ország, kak je vszáki razmĕti cslovek naprĕ-
vido, je nemogócsi plácsati na nyega vóvrzseno bojnszko dácsó. Novine písejo, ka je od antanta odlásanye dóbo. Ali ka valá odlásanye, gda szlĕdi túdi nede mogócsi plácsati. Novine pri toj príliki od ednoga zavézka písejo med Ruszuskím, Nĕmskím országom i med Angliov.

V Ruszuskóm szovjetországi je ládanye edna „Cseka“ imenúvana organizácia dóbila vsvoje rokĕ. Cseka prĕgánya vszákoga, ki je né bolzsevicsnoga míslĕnya, redovne szocialízte rávno tak, kak one, ki cárszko ládánye scséje nazájszpravití. Prĕgánya trzsce, csi jĕsztvino szrantújejo, ona sje vszáko drszávno dĕlo notri-mĕsa, prĕpové dĕlavcom sztrájke i na szmrt je oszódi, csi sjo né podlozsní. Ona sztrázsa csesztníke i v temlico je vrzse, csi ne csinijo tak, kak ona zselĕ. Tá organi-zácia níkse právdĕ, níkse pravice ne pozna. Cĕli Ruszuskí ország pod nyĕním terrorom trepecse.

Ukrajna je znóvics gorsztánola proti bolzsevicsnomi ládanyi. Vézér je pá Peltjura, ki je zse telkokrát pĕlo

vojszko proti ruszuskím bolzsevítom. Ukrajnerje szo bojno blúzi prvése Galicie i Bukovíne zacsnoli, bolzse-víke szo vĕcskrát zbili i velki falat országa szo ocísztíli od bolzsevikov.

V Ausztrii sje prestimanye drszávne oblászti, vérszt-vinszki zsitke, vrĕdnoszt pĕnez od dnĕva do dnĕva pohújsa. Decembra prve dní je v Bĕcsi rebericia posztá-nola. Lúszto je v vĕlke ostarie pa szállode, i vĕlke trzstve, pa bogáte palacse notrivdarilo i vĕlko drágocso je zanicsalo. Doszta sztó milliôn kvára je naprávleno. Tá rebericia je naprĕvidjena bíla. Vszáki razmĕti cslovek je mogo víditi, ka tíszta lazsliva politika, stĕra v Ausztrii od trí lét maó králjeje, v pogúbĕlnoszt pĕla. Tá pogúbĕl-noszt je pred dverami. 100 ausztrijzski korón v Svájci szamo 6 flílerov valá.

Ausztrija je v bláznoj temnosztí szvojo prísesztnoszt na dvá sztebra posztávila: na tó, ka sje k Nĕmskómí országi prikápši, i na tó ka Vogrszki ország pod szĕbe dobl. Obádva sztebra szta sje podrla i zdaj Ausztria tú sztoji pred porúsenom, zdaj sje pá kmálomí antanti voscí i pá bí z Vogrszkoga országa scséla kaj vóvjeszti. Ausztrijzske novíne sje tózsíjo, ka nyúva nevolá z toga zhája vó, ka Vogrszki ország i Taljanszki ország vza-vézki sztojita.

Vogrszki ország je szlĕdnyíva dvá mĕszeca velki historicsni dogotkov presztor bío. Károly krála neszrecsno notríprĕltĕnye v ország je z szĕbom potegnolo máloga antanta prĕgányanye. Csehskí ország pa Jugoszlávia szta vojszko na nogé posztávila i notri bi stĕla vdariti v ország. Párisíki nájvisí tanács je Károly krála prĕk dao odpelati na Madeíra otok, máloga antanta je nazáj-zapovédo, i vogrszko kormánya je prísizsno, naj v právdinszki knígaí szkleni, ka szo Habsburgi zgúbili vogrszki trón. Károly král je proti tomí edno protestĕ-ranye dao vózglásziti. Med drúgimi etak ecsĕt tó protestĕranye: Vogrszki národén gyűlĕs je na vónĕsnye prítiskávanye szkoncsó, ka jasz zgúbim vogrszki trón, vo imĕni vogrszko kálotmánya protestĕram proti tomí i protestĕram proti tomí, ka me je vogrszki kormány na zapóved párisíki poszláncov tanácsa prĕkdao angluskój dúnajszkój flotili, ár jasz, kak Vogrin jus mam v Vogrszkóm országi zsvĕti.

Andrássy Gyula, Sigray Antal grofevje pa Gratz Gusztáv szo dojazdrsení i bírovíja de szodbo drszála obri nyí za toga volo, zákaj szo Károly krála nazáj-prídĕnye pomágali.

V Jugoszlávíi sje je túdi vĕcs znameniti dogotkov zgódilo. Sándor král je naszlĕdnye dónok nazájpriso v ország i prĕk je zĕo králeszko oblászti. Jugoszlávszka vojszka je proti Albánii slá, ali nájvisí tanács go nazáj-zapovédo. V júgszkój Szerbíi i v Szandzsáki szo ménse rebericie bílĕ, kak szmo zse ednók glászili. Belgrádszki kormány je komiszió poszlo vó na brodjenyé násztajov.

Decembra 5-oga je belgrádszki kormány pred szkup-scsino edno nóvo právo prílozso, kak sje drszáva more

raztálali. Horvacske novine zmožno protestérájo próti toj právdí.

Nóvo odebéranye kóvetov pred dverami sztoji i vsze sztranke sze príprávlájo na tó. Ali né szamo zsé bodóese sztranke, nego drúgi túdi. Za példé volo v Bácsi pa v Bánáti prebivájócsi Némcí szo szvojo poszebno némsko sztranko goriposztávlí. Etak píse edna v Újvidéki vózhájájócsa némska novína: Némcí do szamo szvoje lúdé odebéráli. Tó je nemogóese, ka bi nász túhínszki — né z nase krví rodjeni lúdýje zasztópláli. Mí vúpaznoszt lí k nasemi csloveki mámo. Némski páver je z szvojeja szna prebúdjeni i pozna szvojo bívoszt i szvojo vrédnoszt.

Montenegrovszki kormány, steroja je v Ríni kralica Milena goriposztávlí je k Národnoj Ligi eden memorandum poszlo, v sterom za csnegorszko lúsztvó votomívanýe proszi.

Nóvoga belgrádszka kormánya voditel je pá Pasics. V nóvom kormányi nega doszta preményanya. Nájvékse je tó, ka je Pribicevics z notrésnyega minisztersztva préksao v minisztersztvo za vucsenýe.

V Horvacscom országi je horvacszi blok (zavéza horvacszi kóvetov) edno raszglašívanýe dao vó, steri za szamosztójnoszt Horvacszkoga országa agitéra z nájvéksov sztálnosztjov koncovo nazájvrze na Horváte z szilov pritisznyeno právdó i goripozové lúsztvó naj vesini szvojo dúzsznoszt za na veke zsvívécsó horvacsco domovíno.

RÁZLOCSNI GLÁSZI.

Délo Gránicglíájóese Komiszie. Internacónalszka Gránicglíájócsa Komiszia je szvoje délo v nasoj krajíni dokónsala. Ka je szkonosala, nicsze sztálno néme znati, ár szkrívoma drszíjo. Gvúšno je, ár je vóoznanyeno bíló, ka bi Jugoszlávi z nisterni vesznice, stere szo proti trianoszszkomi kontraktusi obszdjene drszáli, novembra 29-oga vó mogli íditi (za példé volo z Szomoróvec). Tak známo, ka szo né vóslí. Kaksze hamisne zroke szo najsli né vóiditi, nevémó.

Gvúšno je túdi ka je od Csópínece notri dó Múre nóva meja naprávléna. Ali tá nóva meja lí té bóde koncovo gorosztávléna, gda sze pri Národnoj Ligi Jugoszlávia i Vogrszki ország zglijáta.

Lúsztvó escse zdaj túdi a velkov vúpaznosztjov gléda v príszesztnoszt. Tak právjíjo néme drúga meja bíditi, kak Múra voda. Drúgi szo pa od ednoga antantszka zavúpvánika csúli, ka cěla szelénzka z Szobotov vréd nazájspádné k Vogrszki országi. Mí tak miszlimó, ka sze zdaj tó nájménye, stero bi to nájbole potezszeno lúsztvó od vérsztvinszke nevole ríšilo, túdi nezgódi. Mí tak známo, ka sze szamo eden vószki 3—4 kilómetrov sürki pantlík, steri od Csópínece dó Múre szégne, púszti nazáj k szvojemi jezerolétnomi zsvóiti.

Escse je né príso tiszti cajt, gda sze lúsztvá zsiték, vola, szelénýe v pogléd zéme. Escse névlomjeno ládájo vrazjsi imperialistícsni cíli.

Ali né trbé vcagati. Mucsíti trbé, délati trbé, szvojo famílio, híszio i szvoje vérsztvó vrédi drszati trbé i víksem dúhovnom dugoványi né szlobodno szvojo cslovecsó pravico z poglédá zgúbíti. Lí tak prídemo napré.

Nasi ausztríjszki dobri prijátelje. V Deutsche Grenz-wacht iménúvájó novíni je eden cíkk príso vó, v sterom sze naprédáva, ka csi zdaj Soprón, nazáj príde k Vogrszki országi, té abstalszki dólt more nazáj prídti k Ausztrii, i Jugoszlávia kak méno naj dóbi Szentgotthárd. Da szo csedni, téj ausztríjszki nasi dobri prijátelje! Zsé je v historio notriszpízáno, ka Ausztria z miszelov vszígár keszno príde. Zdjaz za trémi létami oni túdi tákse leszice sseszje bíditi, kak Szrbi i Csehi.

Votomívanýe v Sopróni. Decembra 14-oge i 16-oga je bíló votomívanýe v Sopróni i okrogíni. V Sopróni je 73 procentov lúsztvá na Vogrszki ország daló szvoj votum. V vesznicaj je vécis lúsztvá na Ausztrio votomívalo, tak ka je v céló krajíni 85 procentov szpadnólo na Vogrszki ország. Pred votomívanýem je vszakszój cérkvi bozsa szlúszba bíla. Lúdýje szo odtéc síli k votomívanýi. Gda szo antantszki oficérje vóoznaníli, ka Soprón vogrszki osztáne, v vszój cérkvaj szo zvoníli.

Nóvo raztálanye Jugoszlávie. Prócs, steroja v Jugoszlávi za príszesztnoga csloveka drszíjo, notí alóktmány ssesé datí Jugoszlávi. V tom alóktmányi bí Salóvenia i Horvacszi ország véksó autonomio dóbo. Radics, kí je ítak nájzmósznési cslovek v Horvacscom országi, Szrbe, Horváte i Szlóvenáce za rázlocsne poszebne národe drszí, steri pravico májo k poszebnoj néodvísnoj drszávi, Ali záto z Szrbami i z Szlóvenami vkúp ssesé bíditi. On je za republiko, ali záto nede sze posztávlo csi Jugoszlávia kraléztvó bóde szamo naj vszák drszáva má szvojo szloboscino. Z prvésega Horvacszkoga országa bí Szirmia (Szerémsség) votomívatí mogla, kama ssesé szlísti k Horvacszkomi országi, ali pa k Szerbí. Rávno tak bí sze z votomívanýem odlócsílo, kama príde Dalmácia.

REDITELA PÍSZMA.

Z. St. Allentown. Z gvúsnoga mészta szmo píszmo dobíli v sterom etó sztoji: „Zakolcs Tamás je od tisztaga mao, ka je v bojno odíso, níksi glász né dao od szébe“.

Arany Jánosa Toldi v násem jeziki.

Kardos János, té nájszkrblívnési délavéc naséga jezika je med drúgimi Arany Jánosa Toldia ino Toldia Vécsar túdi dojobrno na nas jezík. Ali od toga je dúgo lét nicsze níka né znó. Píszme szo sze na rázlocsni mésztaj vlácsíle. V 1916-om létí je eden nas domívíncsar v Szalafói gorínajó eden tao té píszm, med témi je bíó Arany Jánosa Toldi ino Toldia Vécsar. Toldi je zdaj v knígaí vódnáí v Budapesti po Hornyánszky Víktora stamparíji. Nase lúsztvó de gvúšno z velkov radosztjov csétó té lépe peszmi, nájlépse med témi, stere szo do etoga mó v násem jeziki napiszane.

Kníge sze dobíjo v Budapesti (Kókai Lajos könyvkereskedése IV., Kammermayer-u. 3.), v Szentgotthárdi (Wellisch Béla), v Radgonyi (Buchhandlung Semlitsch).

Odgovoren reditel: MIKOLA SÁNDOR.

Reditelstvo ino vódnávanýe:

Budapest, VI., Nagy János-u. 7.

Céna napréplácsanya za Vogrszki ország 40 koron na létó.

Napréplácsanye túdi gorívréme

Wellisch Béla knigovezár v Szentgotthárdi.

HORNÝÁNSZKY VÍKTOR STAMPARIJA, BUDAPEST.